

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1988

MÁJUS

Németh Ákos

Lili Hofberg

Dráma három részben

SZEREPLŐK

HEINRICH HEIDLER, a Theater am Ufer tulajdonosa, rendezője és színésze

LILI HOFBERG

DIETER CASPAR, a Vienna társulat vezetője

HANNA KÜSTRIN ; a Theater am Ufer színésznői

JULIE WALDERS ; a Theater am Ufer színésznői

SIEGFRIED POELZ, színész a Theater am Uferben

SCHMIDT MAMA, mindenek Lili Hofbergnél

ERIKA RIEDEL

REITSCHKOW hadnagy

A MIEHL-söröző tulajdonosa

KATHE, a lány, pincérnő ugyanott

JACQUES LEGALLOIS, a Le Soir bécsi tudósítója

„ANDRÉ”, ANDREAS MÜLLER

LOTTE

RIETER, a keringőkirály

Színészek, színésznők, díszletmunkások, öltöztetők, vendégek egy estélyen és egy sörözőben stb.

Történik Bécsben, a harmincas évek első felében

ELSŐ RÉSZ

Walders öltözője. A falon plakát: Tudós nők. A színészek a Tudós nők jelmezeiben be

HOFBERG Az első sor is állva tapsolt! Láttad? Láttatok?

WALDERS Na igen.

HEIDLER Siker! Lili, siker! Telt ház, istennek hála.

Küstrin és Walders öltöztetője egyszerre be

ÖLTÖZTETŐ Egy csokor...

KÜSTRIN En kaptam, nem?

ÖLTÖZTETŐ Hofberg művésznő.

HOFBERG Tegye le, Lorenzné.

WALDERS Elmehet, Lorenzné, a többit elintézem magam is.

Öltöztető el

KÜSTRIN Szép csokor... Ki küldte?

HOFBERG Tudj' isten. Heinrich, milyen voltam?

HEIDLER Ma felülmúltad önmagad. Lili, én csak statisztáltam neked!

Walders lezöttyen egy székre, közönyösen kezdi lesminkelni magát, végig ezt csinálja. Küstrin, a száját elhúzza, mosolyog

(Hofberghez) Nagy voltál.

KÜSTRIN Hiába, a tehetség...

HEIDLER Ez bizony siker. Újabban, sajnos, ritkaság.

KÜSTRIN Molière beszart volna az örömtől, ha láthat.

HEIDLER Hanna, ne ízetlenkedj.

KÜSTRIN *(a tükörnek, mellékesen, Walders háta mögött)* Szegény, nem érte meg.

HOFBERG Na, igen.

KÜSTRIN Be kellett érnie a Napkirállyal, istenem. *(Szomorúan ingatja a fejét)*

WALDERS *(ráüt Küstrin kezére, aki, némileg félretolva őt, kezd lesminkelni. Körülnéz. A nyitott ajtóból visszalép az öltöztető, Walders elhárítja. Hofberg ezalatt megnézi a csokrot, Heidler egy csomagolópapíron számol. Walders, fennhangon)* Öltözöm.

KÜSTRIN Le vagy te szarva.

WALDERS Ez az én öltözöm, angyalka. Na nyomás.

Küstrin fintort vág, el

HEIDLER Ha ezt három hétig tartani bíránk...

WEIDIG *(be)* A polgármesteri titkár úr szeretné tiszteletét tenni.

HOFBERG Nálam? Öltözöm, küldje el.

HEIDLER Hívja be. Előlről vigye be. *(Int, hogy merre)*

Weidig el. Hofberg kinyitja az oldalsó tapétaajtót, amely az ő öltözőjébe vezet. Száját húzva el

(Számol) És ha egy hónapig...

WALDERS Kiírtad már a Goldonit?

HEIDLER Mit? A szereposztást? *(Számol)* Nem, még nem.

Csend

WALDERS Mikor kezdjük próbálni?

HEIDLER Hogy? Holnap összeolvassuk. A szerepet még ma Weidiggel elküldöm mindenkinek.

WALDERS *(meglepődik)* Holnap olvassuk?

HEIDLER Ott az éjszaka, lehet tanulni. *(Befejezi a számolást)* Na igen. *(Az eredményt nézi)* Fenn kell tartani ezt a szép hajót.

WALDERS Ne sírj. Ma este meggazdagodtál.

HEIDLER *(keserűen)* Három hét múlva a kutyát sem érdekli a Tudós nők.

HOFBERG *(be, félig átöltözve)* Keservesen sikerült leráznia. Mi van a Mirandolinával?

WALDERS A Rosmersholmot akartad.

HEIDLER Megküldöm a szövegeket még ma.

HOFBERG Ne fáradj. Megvan otthon a Mirandolina, kijegyzetelve.

HEIDLER *(újra számol. Mellékesen)* Te Ortensiát kapod.

HOFBERG Hogyan?!

WALDERS És én? *(A tükörből)*

HEIDLER Dejanira.

HOFBERG Mit akarsz te? Akkor ki a Mirandolina? *(Majd)* Tíz éve is én csináltam!

HEIDLER Pont ez az. Egyébként tizenhét. *(Felnéz)*
Azazhoggy tizenhét éve. *(Óráját nézi)* Megnézem a
gépírot. *(Hofbergre vet egy pillantást. El)*
HOFBERG *(lezöttyen egy székre)* Rohadék!

Csend

A Riedel. Éreztem.

WALDERS *(közönyösen)* Mi mást vártál?

HOFBERG Csak ne vess.

WALDERS *(még mindig nem néz rá)* Egy éve te ütötél el engem az *Athalie*-tól. Három éve pedig, a *Georges Dandin*ben...

HOFBERG Az más! Igazán más. Végre is igazán nem mondhatod. Ez itt a Riedel! Átkozott berlini tehén. *(Felül Walders asztalára. Utánoz. Nyafogva)* Csak bámul az álmagat szemével. Muú! *(Keresztbe teszi a lábát. Walders nem néz rá, mosolyog)* Az UFA-nak persze jó volt. De ez nem filmgyár, itt nincs premier plan. *(Biggyesztve)* Álmaink bodros szőke angyala, he. De itt nincs szerelmes suttogás, itt üvöltöni kell, hogy a süket Sepi bácsi meghallja az ötvenkettedik sorban. Nem bírja, úgyse bírja.

WALDERS Na persze.

HOFBERG Tiszta bukás.

WALDERS Mondd meg Heidlernek is.

HOFBERG *(nevet)* Meg is mondom, mit képzelsz. *(Mutatja is)* Az egy dolog, hogy ő be van szarva a Riedel nagy mellétől, de én meg Lili Hofberg vagyok, szívem. *(Az asztalra csap)*

WALDERS *(bejejezi)* Na, ez kész is.

HOFBERG *(gondolkodik, beharapja a szája szélét)* Választania kell.

WALDERS *(a tükörben nézegeti magát)* Nagyon magabiztos vagy.

HOFBERG Kiben bízzak? Én pont elég vagyok. *(Járkál)* Lili Hofberg! Lili Hofberg! *(Járkál)* Már az apám is színész volt. Az anyám is. A bátyám színpadi szerző volt, ő elesett Szerbiában. Ez egy dinasztia. De a lomb csúcsa én vagyok. Mindenütt, mindenütt... Bécs szétrohadt, minden szétrohadt, biztos pont... biztos pont...

WALDERS Nem készülsz el soha. Taxit hívsz? Vagy siess. Jean-Jacques elvisz téged is.

HOFBERG Lili Hofberg! Lili Hofberg! Ó, istenem. *(Járkál. Lassan öltözni kezd)* Legallois érted jön?

WALDERS Mondom.

HOFBERG Még megvárom Heidlert. Cirkuszt csinál nekik.

WALDERS Nem adja neked a Mirandolinát.

HOFBERG *(ajkbiggyesztve)* Az még nem biztos. *(Majd)* Persze lehet. De legalább tudni fogja...

Belép Heidler

WALDERS *(ártatlanul Hofberghez)* Ti éppen beszélni akartatok, igaz?

HEIDLER *(egy szövegkönyvet nyom Walders kezébe, aki leül, és a továbbiakban elmélyed ebben)* Miről van szó?

HOFBERG Még kérdezed? *(Élesen)* Ki kapta a fogadónét?

HEIDLER *(nyugodtan)* Riedel.

HOFBERG Te piszok.

HEIDLER Lásd be...

HOFBERG Nos, mit lássak be?

HEIDLER Kissé kinőttél már a Mirandolinából. Húsz éve te játszod. Milyen új lesz most, hogy...

HOFBERG Kinőttem? Úgy érted, kiöregedtem, mi? Csak hogy te nem mondhatasz nekem ilyeneket!

HEIDLER Nem is mondtam.

HOFBERG Tudod, mi vagy te?

HEIDLER Hallgatlak.

HOFBERG Egy... egy...

HEIDLER *(jelemeli az ujját)* De azért vigyázz, mit mondasz. Egyelőre én vagyok az igazgatód.

HOFBERG Eh!

HEIDLER Figyelj ide, Lili. Nem tudom, miért csinálsz ebből ekkora ügyet...

HOFBERG *(akár a színpadon)* Ügyet? Ügyet? Ez nem ügy, te szerencsétlen, hanem tragédia, a szegénységi

bizonyítványod! Essek hasra, mert idehoztál egy ábrándos szemű náci nőcskét Berlinből? Kis Hofberg, mehetsz, agyó!

HEIDLER Nem tudok róla, hogy náci volna. De ha az is, engem a politika nem érdekel...

HOFBERG Ki hozza be a közönséget húsz éve, még mindig, he? Kicsoda?

HEIDLER Csendesebben. Nem kell a diszletezők orrára kötni mindent.

HOFBERG Azt kérdeztem, kicsoda!!

HEIDLER Két éve is ekkora cirkuszt csináltál a Júlia miatt. *(Rágyújt)*

HOFBERG És? Akarsz ezzel valamit mondani?

HEIDLER Igazad van, ne bolygassuk. *(Kifújja a füstöt)*

HOFBERG Mit ne bolygassunk?

HEIDLER *(nyugodtan)* Nem akarom, hogy kinevessenek.

HOFBERG *(hisztérikusan)* Engem?

HEIDLER Egyszer mindenki...

HOFBERG Nem érdekel!!! *(Összeomlik)* Nem érdekel.

HEIDLER *(vigasztalja)* Ne butáskodj. *(Majd)* Lili. Nélküled, nélkületek... *(Legyint)*

Walders végigméri Heidlert, újra a szövegbe temetkezik

HOFBERG Le akarsz fektetni a Riedelt, mi? Itt hagyom a színházadat, te strici. Aztán csinálhatsz belőle bolhacirkuszt, nem érdekel. *(Átrohan a saját öltözőjébe, becsapja az ajtót)*

Csend, Walders álmosan lapozgatja a szerepet. Kopogás

HEIDLER *(szaggatottan)* Miért... miért cseszitek el mindig? Miért? Beindulna... kilábalnánk, és mindig... valami szarság. Riedel első szerepe lenne.

WALDERS *(elgondolkozva nézi Heidlert, majd)* Tud ez a Riedel?

HEIDLER *(hosszan bólogat)* Tud. Ez egy akkora színésznő, Julie... Ez egy új Lili Hofberg.

WALDERS Szarban vagy, Heinrich.

HEIDLER *(feláll)* Mindenki szarban van. Ez a világ rendje. *(Majd)* Holnap pontos légy. *(Kimegy a tapétaján, Hofberg után)*

Csend, Walders álmosan lapozgatja a szerepet. Kopogás

WALDERS Szabad.

LEGALLOIS *(be)* Én vagyok, édes Julie.

WALDERS Ül le. Láttál?

LEGALLOIS Csodálatos voltál.

Walders nevet

Beszélni akarok veled.

WALDERS *(kedves gúnnyal)* Miről akarsz te beszélni? Te?

LEGALLOIS Komoly dolgokról.

WALDERS Meg akarsz hívni vacsorára?

LEGALLOIS En? Mondjuk.

WALDERS Beleegyezem. Csak, mert ennyire kéred.

LEGALLOIS Julie, én szeretlek téged, tudod?

WALDERS Hogyne tudnám. Ezért nem dobtalak még ki. *(Majd)* Nos, halljuk, mit akarsz nekem mondani.

Legallois átöleli

Ha egyáltalán van valami mondanivalód. *(Tűri Legallois simogatását, mosolyog)* De neked, azt hiszem, nincs semmi.

LEGALLOIS Bavarde-moi, ma chérie. Estélyt ad a követ, pár nap múlva, oda elviszlek.

WALDERS *(nevetve eltolja)* C'est bon, monsieur Legallois. De már elég.

LEGALLOIS *(mégis átöleli. Dúdol)*

Szép divat a szerelem,

Én szívesen viselem,

Régi divat, ez igaz,

Ezer éve ugyanaz.

Csak egy édes kislánya kéne,

Kinek ezt súgnám fülébe:

Szép divat a szerelem...

WALDERS Jó hangod van.

LEGALLOIS Este mikor találkozunk?

WALDERS A Ritzbe vigyél.

LEGALLOIS Megint oda? Te szerelmes vagy a főpincérbe.

WALDERS Én... inkább a Ritzbe.

LEGALLOIS Ó, igen... egy emlék a régi Ausztriából. Bécsi szelet és valcer, és minden barokk, a vasárnapi harangzúgás és a vasárnapi unalom.

WALDERS (*vállat von*) Emlékek... az én emlékem a szomszéd szatócsbolt kertje Linzben, ahol laktunk. Mire Bécsbe jöttem, már nem volt Ausztria.

LEGALLOIS Miért jöttél ide?

WALDERS (*fintort vág*) Színésznő akartam lenni. Egy százados rám kacsintott a pályaudvaron, hát megszöktem hazulról. (*Elfordul*) Nagy románc volt... egy katonavonaton, Bécsig. Kosz és bűz. Azóta gyűlölöm a borostás férfiakat. Tisztek és lovak és lőszeresládák. Én ezt láttam a háborúból. Színészet! Maszkabál. Bécs egy trágya. Keresztvetés egy hulla fölött. Jó lenne elmenni innen. Itt én mindig csak a legjobb leszek a második vonalból.

LEGALLOIS Persze, Hofberg... pedig... már csak a sűgóra hagyja magát.

WALDERS (*feldühödik*) Idióta! Mit értesz te ebből az egészből, istenem. Stockmar, ő meg sem nyikkant sűgő nélkül. (*Megrázködik*) De egy legenda volt, ha sűgő volt előtte. És mi a sűgő? Egy gép, egy árnyék. Egy nulla. Nem is létezik. Pedig ő volt a nagy Stockmar. Szerelmes volt belé az udvar, és a képe kinn lóg Heidler falán. És tudod, kié van ott még? Hofbergé. Mikor kerülök én oda? Soha. Se Küstrin, se Ilse Carl.

LEGALLOIS (*óvatosan*) Ti jóban vagytok...

WALDERS Ezt hagyjuk. (*Majd*) Inkább vigyél a Ritzbe. (*Gyengéden megpofozza*) Ennyi nekem tőled elég is, kispofám.

LEGALLOIS D'accors, on y va. (*Hátradől a széken*)

WALDERS Nem látszol sietni.

LEGALLOIS Téged várlak.

WALDERS Tűnés, gyerünk.

LEGALLOIS (*röhög*) Megfogott a hely szelleme. Ó. Thália, rabod vagyok! Színészet! Boszorkányfűst, csalafaság, egy sor bohózat. Mi lesz velem? Szédülök. Opheliák, táncos egék. Cézár és megannyi Richárdok, gazemberek meg jópofák. Egy szende szűz s egy gyilkos románca. Hohó! Ne üss már.

WALDERS Fogd be a szád. Gyerünk! Pezsgőt akarok inni!

CASPAR (*be*) Elnézést, kisasszony, csak én vagyok. Lili előről nem nyit ajtót. Azt hittem, itt van.

WALDERS Hát itt nincs. Az öltözőjében.

LEGALLOIS Heidlerrel.

WALDERS Eddig Heidler már rég elment. Próbáljon innét kopogni.

Caspar kopog a tapétaajtón

Hagyja, majd én. (*Kiabál*) Hofberg, gyere át!

HOFBERG (*be, némileg kócos*) Mi baj?

CASPAR Csak én vagyok.

HOFBERG Ó, te vagy?

WALDERS Maradhattok itt is. Mi már megyünk. (*Legallois-val el, az ajtóból még visszamosolyog*)

HOFBERG Ülj le nyugodtan. Akárha nálam volnál.

CASPAR (*leül*) Láttalak ma este.

HOFBERG Igen? Hogy tetszett?

CASPAR Heidler érti a dolgát. Egy ilyen előadás kelene nekem is. (*Ószintén*) Ma csak néztelek, és csodálatlak... Te vagy a legjobb egész Bécsben.

HOFBERG Te pedig a legkedvesebb vagy nekem. Az én mackóm. Te öreg medve. (*Majd*) Kérsz egy pohár konyakot? (*Keresi*)... Walders itt tartja valahol.

CASPAR Hagyd. Miért iszol annyit?

HOFBERG (*megtalálja, tölt*) Hát mit csináljak? Tesék. (*Iszik*)

CASPAR (*csak forgatja a poharat*) Na, igen.

Gondolkodnak

HOFBERG (*újra tölt. Végre leül, vállat von*) Nem kell ezen sokat gondolkodni. Hogy ne jutna eszébe Philaminte-nak, hogy mi történt Lili Hofberggel a színpadon túl. És hogy felejtethné el Lili Hofberg, hogy Philaminte mit érzett odabent. (*Mosolyog*) Fő, hogy jó voltam, nem? (*Iszik*)

CASPAR Persze.

HOFBERG És itt van az Erika Riedel. (*Majd, nehezen*) Tudod, láttam őt. Ezt nem mondtam senkinek. Láttam Salzburgban, vendégként, a *Tengerről jött asszonyban*. Elmentem, és megnéztem.

CASPAR Ibsen? Ez nem teshezálló neki. Nem gondolom.

HOFBERG (*szomorúan*) Hát tévedsz. Ez a nő nagyszerű.

Hallgatnak

CASPAR Ez nem tragédia.

HOFBERG Ezek a kis vereségek, mindennap. Finom célzások, aztán ma a szerepem veszik el, holnap az öltözőmet. Új sztárok jönnek, és még én tapsoljak! És tapsolok. És nem vágok pofákat. És kezet nyújtok. És nem hallom meg, amiket a hátam mögött mondanak. Mindennapos ügyecskék, szívem. Ez a tragédia.

CASPAR Én még mindig szeretlek.

HOFBERG (*rápillant*) Tudom, te még mindig szeretsz. A leghűségesebb imádóm vagy. Már Weidig bácsi, a portás, akinek a fürkéje huszonöt éve teli van a fotóimmal, most kiakasztotta a Riedelét is, az enyéim mellé.

CASPAR De még mindig a te fotóiddal van tele a fürke.

HOFBERG Egyelőre.

CASPAR De hát mit akarsz?

HOFBERG A kurva életbe! Azt akarom, hogy örökké az én képeimmel legyen tele a Weidig bácsi fürkéje. És a nézők agya. Örökké! (*Elfárad*) Fáradt vagyok. Bocsánat. Bocsánat.

Hallgatnak

CASPAR El kéne utaznod kipihenni magad. Voltál már valaha Kitzbühelben? Vagy Wörglben?

HOFBERG (*gépiesen*) Heidler levitte oda a *Liliomot*. Én voltam Juli.

CASPAR Sielni voltál már ott?

HOFBERG (*csodálkozva rámered*) Hát te megbolondultál.

CASPAR Hagyjuk. (*Majd zavartan*) Lili...

HOFBERG Nem! Ezt felejtst el, már mondtam. Nem megyek át a Viennába. Itt kell maradnom, és...

CASPAR Te még megmenthetnél.

HOFBERG Nem tehetem. Ne kezd újra! Hagyjatok már békén! (*Befogja a fülét*) Elég! (*Majd, egyre emelkedve*) Az egész szar társulatod... Csődben vagy! Hagyjam itt Heidlert egy külvárosi bagázsért? Örült, örült! Mit képzelsz? Mit képzeltek ti mindannyian? Hagyj, hagyj már békén!

CASPAR Lili... Lili. Nyugodj meg, csak felvettem.

Hosszan hallgatnak

HOFBERG (*végsőkig kimerülten. Meglepve ingatja a fejét*) Dietrich, ne haragudj rám. Kérlek, ne haragudj. (*Majd*) Teljesen kikészültem. Nem megyek át hozzád, értsd meg.

CASPAR Már megértettem.

HOFBERG Ne haragudj... kis Dietrichem. Te vagy az én igazi lovagom, te szélmalomhős... Josef Dietrich Caspar. Emlékszel, az apád mulatójában... Nagy isten, hány éve már! Kuplékat énekeltem egy zsonglőr-meg egy bohócszám között. Emlékszel, ilyen flitertes ruhám volt, csillogó... nekem persze nagyon tetszett. De hát mi nem tetszik, ha az ember tizenhat éves. Mindenki be volt értem szarva.

CASPAR Én utáltam azt a ruhát... túl mély volt a dekoltázs.

HOFBERG (*nevet*) Dietrich!

CASPAR Sokan csak érted jártak oda. Nagyon szép kislány voltál. (*Hallgatnak*) Este eljössz hozzám?

HOFBERG Nem... nem lehet.

CASPAR André?

HOFBERG Hagyjuk ezt. (Majd) Ami volt, elmúlt, Dietrich.

CASPAR (szomorúan) Ez a te André... csak egy kinyalt kölyök. Adreas Müller, egy bregenzi suszter fia... Mennyivel különb ő nálam? A huszonkét évvel... a szép szemével?

Hofberg elhúzza a száját

Ha kaptál tőlem egy ékszer, az rövid úton hozzá vándorolt, ahogy a pénzem is. Én neked adom, te őneki, ő az ő Lottéjának...

HOFBERG (felcsattan) Nem igaz!

CASPAR Én nem láttam semmit... Jobb, ha megtűrsz a kis André oldalán, mint ha kidobsz végleg. Nem érted?

HOFBERG Ez a mániád. Te gazember, hogy zsarolsz! CASPAR Miért áltatod magad? Végy példát rólam. Felejtse el, hogy van egy Lotte is, és meglesz a békéd.

HOFBERG Istenem, te egy szörnyeteg vagy.

CASPAR (könyörögve) Lili, értsd meg, én készen vagyok. Ha egy idényre átjönne hozzám, már talpra állnék.

HOFBERG (kéjjel) Nem!

CASPAR (feláll) Gondolj a régi évekre...

HOFBERG Nekem nincsenek régi éveim, szívem. Ma is azt csinálom, amit régen. Nincs múlt és nincs jövő, ezt nálam felejtse el. Nem kell szövegelni, csak dolgozni kell keményen... és minden nap egyforma, és minden év, világos? Itt mindenki a múltjáról fecseg... talán én is, már beteg vagyok tőletek. (Fintorog) Ez fertőző, ez a hullaszag.

Caspar szerencsétlenül álldogál

(Hirtelen) Tűnj már el! Tűnj el, ne lássalak többet! Pofázol itt nekem a régi időkről. Idióta. (Walders asztalánál fejezi be a szemfestését. Hirtelen Caspar felé) Tűnj már el!

Caspar el

(Sóhaj, csóválja a fejét. Majd) Szerencsétlen. (Kint csoszogó, öreges léptek, kulcszörgés) Ez a Weidig bácsi! Már ennyi idő van? Bezár... (Folytatja a sminkelést) Kimegyek hozzá, ő legalább megvigasztal. (Feláll, és kimegy)

MÁSODIK RÉSZ

A francia nagykövetség bálja

Siegfried Poelz nevet, élesen, fejhangon, a kezét szétdobálva

KÜSTRIN És Irene Berger?

POELZ (hisztérikusan nevet, a térdét csapkodja) Ő is? KÜSTRIN Ő igazán.

POELZ Meg kell örülni, ez örület...!

KÜSTRIN Pszt! Valaki jön.

Egy inas mögéjük áll, és von Frissenburgot jelenti be. Frissenburg be. Az ajtóban, innen távolabb, kezét csókol egy hölgynek, aki nyilván nagykövetné, majd erefele tartanak. Inas el

KÖVETNÉ (ideér, Poelzhez) De hát igazán, min mulatnak?

POELZ (szája elé kapja a kezét, úgy nevet) O, asszonyom, ha elmondhatnám...

FRIESSENBURG (jóindulatúan) Hagyja, Madame, valami művészpletyka... Minket nem avatnak be, ez titok. Igazam volt, művésznő? (Kezét csókol Küstrinnek)

KÖVETNÉ Nos, ha így van, magukra hagyom önöket. Jól érzik magukat, ez fontos nekem. (Rájuk mosolyog, el)

KÜSTRIN Ön nagyon lovagias, őrnagy úr.

POELZ (vihog) Ez az ön műfaja. Küstrin pletykája

rosszabb, mint egy lovassági roham. Oly fergeteges és annyira irgalmatlan. Küstrin egy szörny, egy boszorkány, egy rém... Senkit sem kímél.

FRIESSENBURG Valóban?

POELZ Senkit, senkit! Igaz, Küstrin? (Zsebkezdővel pofon legyinti a nőt) Még saját magát sem kíméli, azt mondja... (Mevárja, hogy Küstrin betapassza a száját)

KÜSTRIN Te piszók, mit fecsegsz itt?

POELZ (kiszabadítja magát. Szörnyülködve) De az valósággal elképeszt, amit önről mesél, őrnagy úr... (Váratlanul a hátrahökölő Friessenburg fülére tapad, és sűg valamit, aztán hisztérikus vihogásban tör ki)

FRIESSENBURG (megdöbben, és végtelenül zavarba jön) Hogy mit... nocsak, nocsak... (Paprikavörös, iszonyúan meg van sértve, és nem tud magához térni) Hát csak mulassanak. (Eltotyog)

Poelz hosszú karjával hadonászik, siktítva nevet, végül fulladógörcsöt kap, a szeme kidülled

KÜSTRIN Ezt megérdemelted, akár meg is fulladhatsz. Pojáca.

POELZ (egy lakáj pohár vizétől magához tér, még elhalóan hörgi, nehogy válasz nélkül maradjon, ám-bár mintegy mellékesen) Ripacs.

KÜSTRIN Te egy roncs vagy. Elpatkolsz.

POELZ Táncolni fogok a temetéseden.

KÜSTRIN Te, te kísértet?

POELZ (a lakájhoz) Köszönöm, barátom, maga megmentette Bécs legnagyobb jellemzését. (Pátosszal) Szorítsa meg ezt a kezét bátran, Bécs közönsége hállás lesz önnek. (Megrázza a kezét)

A lakáj zavartan el, Küstrinből kipukkad a nevetés. Egy láthatatlan zenekar keringőt kezd játszani. Küstrin ringatja magát a zene ütemére. A háttérben folyton érkező vendégek lassan táncoló párokká állnak össze

KÜSTRIN Gyere táncolni.

POELZ (egy angol lord méltóságával) Veled? Hogy képzeled?

Küstrin vállat von, enged egy felkérésnek, el, táncolni

FRIESSENBURG (visszajön, zavartan) Nézze, barátom. Hogy értette az előbbieket?

POELZ (nézi a táncolókat, átadja magát a zenének, dúdol. Majd) Tessék? Á, ön az, von Friessenburg, bocsásson meg, nem figyeltem. Tudja, a zene... a zene... A zene olyan nekem, mint a falat kenyér, mint a korty levegő... pampam, pampam, érzi? Bizsereg a bőröm, ilyenkor nem hallok, nem látok. Csak hallgatok, mint a vak koldus a templom lépcsőjén... ön nem érzi ezt?

FRIESSENBURG De valóban... nézze, én...

POELZ Igen?

FRIESSENBURG Barátom, én nem tudom mire vélni azt, amit az előbb mondott...

POELZ Őrnagy úr, ön katoná! Nézze el egy nyomorult komédiás esetlen tréfáját. Bocsásson meg!

FRIESSENBURG Poelz úr, ön persze színész, művészlélek. Tudja...

POELZ Igen?

FRIESSENBURG (szomorúan) Mit is mondhatnék? Én nem vagyok a szavak embere. (Majd) Még őrnagy sem vagyok, csak így, nyugállományban... (Esetlenül elhallgat)

A zavart egy kis társaság érkezése töri meg. Hofberg érkezik a terem felől, mögötte Küstrin és Walders két oldalról Legallois-ba karolva. Beszélgetésük alatt elhalad mögöttük a nagykövetné, vet rájuk egy „hivatalos” ragyogó mosolyt, aztán újra eltűnik. Az egész jelenet alatt a láthatatlan zenekar muzsikál, a bál rendezének megfelelően a táncosok eltűnnek vagy újra megjelennek, a beszéd tartamához igazodva. A szereplők üdvözlik egymást

HOFBERG (Friessenburghoz) Őrnagy úr, olyan régen nem láttuk már.

FRIESENBERG Bezzeg én önt igen. *(Kezet csókol)*
Megcsodáltam a Nestroy-darabban.
HOFBERG A Tudós nőket nem látta még?
POELZ Von Friessenburg úr aligha kedveli Molière-t.
Nem tévedek?
FRIESENBERG Ezt nem mondanám.
POELZ Pedig én is játszom benne! Igazán, nézze meg.
Itt napvilágra tör minden tehetség, lesópróm a nagy
Hofberget a színről.
FRIESENBERG Ugyan, kérem, nem vagyok színház-
járó ember.
LEGALLOIS Ezt pedig én is csak ajánlom.
FRIESENBERG Ön ragyogóan beszél németül, meg-
csodálom mindig.
LEGALLOIS Köszönöm. Elsősorban a hölgyeknek le-
hetek ezért hálás.

Walders tréfásan pofon legyinti

Egyébként hogy érzik magukat? Egy szelet Párizs,
nem igaz? Ittak már valamit egyáltalán? *(Int egy
pincérnek)* Engedjék meg, hogy egy kicsit a házigaz-
dájuk legyek.
HEIDLER *(érkezik. Biccent Friessenburgnak, aki meg-
hajol. Küstrinhez)* Hanna, egy pillanatra! *(Féltrevon-
ja hátrább)*
FRIESENBERG *(Waldershez)* Valami bántja, asszo-
nyom?
WALDERS *(vállat von)* Kicsit unatkozom.
HOFBERG *(enyhe gúnyval)* Unatkozol? Poelz, vidd
táncolni.
FRIESENBERG A következőt ígérje el nekem. A fia-
talságnak nincs joga unatkozni.
POELZ *(játékosan)* Szabad? *(El, Walderssel)*
HOFBERG Milyen meleg van itt.
LEGALLOIS Már fűtenek.
FRIESENBERG Az idén hamar beáll a tél. A he-
gyekben nemsokára havazik.
LEGALLOIS Úgy gondolja?

*A keringő végeztével a zenében egy pillanatnyi szünet,
aztán egy másik kezdődik, a sorok átrendeződnek, Le-
gallois Küstrint viszi táncolni, aki Heidlerrel a háttér-
ben ingerülten vitázott, Hofberget egy idegen úr kéri
fel*

RIETER Bocsnát, asszonyom. Szabad egy táncra?
HOFBERG Uram. *(Az előtérben egy percig némán tán-
colnak, majd)* Én ismerem ám magát. Magát úgy
hívják, hogy Rieter. Ugye?
RIETER Hát emlékszik?
HOFBERG Maga nagyon híres. Maga a keringőkirály.
RIETER Csak voltam, drága művész, csak voltam.
HOFBERG Negyven éve ott van minden bálon. És vé-
gig táncol, elejétől a végéig. Igaz ez?
RIETER Csak volt igaz. Ez már a múlté, művész.
Az ember ilyen gyarló. Megöregszik, és ez a legfőbb
bűne. Több is, mint negyven éve, én voltam a leggá-
lánsabb táncos. A leggálansabb! J' étais le danseur le
plus galant. Lám, már franciául is elfelejték. *(Tán-
colnak)* Azt beszélték, meghalt Rieter, a keringőki-
rály. Hogy tánc közben halt meg, egy hölgy karjá-
ban. Ez egy szép legenda, de, sajnos, csak legenda.
Rieter ma is él, festeti a haját, és csak olykor kerin-
gőzik. Leginkább csak olyankor, ha ivott egy kicsit.
Ez én vagyok, az öreg Rieter, pár pohár pezsgő és
egy legenda, az ön karjában.

HOFBERG *(mosolyog)* Maga nagyon kedves ember.
RIETER Több mint negyven éve. Kegyed még nem is
élt. Hol vannak már azok a hölgyek! Micsoda toalet-
tek! Ma mindenki nevetne. Az udvari bálokon őfel-
sége mindig megjelent... és hamar távozott. Ő ka-
tona volt. Én csak egy táncos.
HOFBERG Meséljen még.
RIETER *(kedvetlenül)* Minek. *(Mosolyog)* Elég a tánc
is. Kegyed csodálatosan táncol.
HOFBERG Vous etes charmant. Comme un légende.

*Eltáncolnak. Heidler rosszkedvűen nézi a párokat.
Friessenburg odatotyog mellé*

FRIESENBERG Ön nem táncol?
HEIDLER Nem szoktam.
FRIESENBERG Persze, persze. Nézze, kinyitják az
ajtókat.
HEIDLER Valóban.
FRIESENBERG A nagy szárnyas ajtókat az erkélyre.
Ebből még baj lehet. Táncolnak, fel vannak hevül-
ve... nem jó.
HEIDLER Igen.
FRIESENBERG Kint hűvösödik az idő. Sőt, hideg van,
mondhatom. *(Majd)* Az idén hamar beáll a tél, nem
gondolja? A hegyekben nemsokára hull a hó.
HEIDLER Hogyan, a hó?... Igen.
FRIESENBERG Igen. Már fűtenek, érzi? *(El)*

*A zene felerősödik, a nem látható szomszéd teremben
vidám a hangulat. Dietrich Caspar most érkezik kint-
ről. Heidler mögé áll, aki a táncosokat nézi. Heidler
hátrafordul, észreveszi, aztán visszafordul. Nem szól-
nak*

CASPAR *(egy idő után)* Jó napot, Heidler.
HEIDLER Jó estét, Caspar úr.
CASPAR *(egy inas tálcájáról italt vesz le)* Látom, min-
denki itt van. Az ön tudós női. *(Kortyol)* Gratulálok,
kiváló előadás. Most láttam én is.
HEIDLER Igen, mindenki itt van.
CASPAR Az az öreg úr, akivel Lili táncol, kicsoda?
HEIDLER Nem ismerem.
CASPAR Nekem is kellene a maga előadása. *(Nevet)*
Csak hát a pénz. Apropos, nem ismer valakit, aki
kölsönözni tudna... egy nagyobb összeget? A régi
szép világ, mennyi mecénás!
HEIDLER *(szinte feddőleg)* Drága barátom, kinek van
ma pénze? És akinek van, megmondja-e? És ha
megmondja is, ki ad ma kölcsön? *(Fejcsóválva)* Cas-
par úr, Caspar úr, ma sehol nem kap kölcsön.

A táncosokat figyelik, úgy beszélnek

CASPAR Vegye meg a színházamat, Heidler úr. *(Majd)*
Egyszer tűnődjön el rajta, hátha megtetszik magának
a gondolat.
HEIDLER Már tűnődtem volna, ha értelme lenne. De
nincs értelme.
CASPAR Önnek van egy kevés pénze.
HEIDLER *(mosolyog)* Nekem nincs pénzem, Caspar úr,
téved.
CASPAR Véletlenül tudom.
HEIDLER Lehet. *(Ingatja a fejét)* Tudja isten, mi van
és mi nincs. És mit hoz a holnap. *(Intőleg)* Mindenre
gondolnunk kell.

Hallgatnak

CASPAR *(kedvetlenül)* Mondja csak... miért van az,
ha semmi nem jön össze? Robotolunk, megszakadunk,
és nem sikerül semmi. Mindenki lőt-fut, küszködik,
és mi végre. Maga is, én is, mindannyian. Kinek van
igaza? Ezek nyomorult évek... Én is néha csak leül-
nék, ölbe tett kézzel. Isten tudja, lustaság lenne-e
vagy csak önvédelem. De mégis, ki az, aki ezt akar-
ta? És kinek tetszik ez? Ki tesz csúffá minket,
Heidler?
HEIDLER *(mormogva)* Talán az ördög az.
CASPAR *(vállat von)* Meglehet. Tudja, már csak a tíz
körmöm tart ebben az életben.

Hallgatják a zenét

HEIDLER *(megvonja a vállát)* Nincs itt semmi baj, én
azt hiszem. *(Majd rápillant)* Emberelje meg magát,
Dietrich.

*A hátuk mögött, a nem látható előcsarnokban, lárma,
hangzavar. Hátrafordulnak. André lép be, maga mö-
gött hagyva a lármat. A másik irányból jön Hofberg,
az egy ablakmélyedésbe vonja*

HOFBERG Mit akarsz itt?
ANDRÉ Búcsúzni jöttem, Lili.
HOFBERG Búcsúzni?

ANDRÉ Igen, utazom.

HOFBERG Te részeg vagy, megőrültél.

ANDRÉ Lili! Értsd meg...

EGY INAS (*jön, udvariasan*) Az úr, ha jól tudom, nem hivatalos a rendezvényre.

HOFBERG (*egy intéssel elküldi*) Velem van.

Inas meghajol, el

Most pedig beszélj. Mit akarsz te?

ANDRÉ Elegem van. Elutazom. Búcsúzni jöttem.

HOFBERG Te kis hülye. Te idióta. Mit csinálsz? Elutazol? És ezt bejelentetted nekem csak így?

ANDRÉ Lili...

HOFBERG Hogy gondoltad ezt? Mégis, mit gondoltál?

ANDRÉ Érts meg...

HOFBERG Mit értek meg? Mi a jóistent értek meg? Az a kis kurva, igaz? Itt van ő is? Még őt is elhoztad magaddal? Te nyomorult, te kis senki, te nyavalyás.

ANDRÉ Lili, ne csinálj cirkuszt.

HOFBERG Én ne csináljak cirkuszt? Te szerencsétlen, te csináltál cirkuszt. Hol az a kis...? Lent van az autóban, igaz? (*Nevet*) Te szegény. Te persze sose tudtál a sarkadra állni. És hova utazol, te szerencsétlen? És pénz is van talán? (*Nevet*) Vagy még azt is tőlem akartál kérni?

ANDRÉ Lili, hogy beszélhetsz így? Nem vagy magadnál! Nem így kellett volna... az én bűnöm. De egyszer meg kellett lennie. Igen, van valakim...

HOFBERG (*nevet*) Van valakid? Ennyi önállóságot nem reméltem tőled.

ANDRÉ Elutazunk innét. Szép volt... hogy veled voltam, de értsd meg: vége. Egyszer minden véget ér.

HOFBERG Vége? Vége? És én ezt tegyem zsebre? Gondoltad, hogy így lesz? Csak inteni kell... Te hülye. te szerencsétlen nyomorult hülye! Térj észre! Senki vagy nélkülem, senki!

ANDRÉ Ne beszélj így.

HOFBERG (*kinban*) Érts meg te is engem, André. Nem teheted ezt velem. Így, most... Te nem tudod, ki vagyok szolgáltatva. Mindenki engem kínoz. Nem bírom, nem bírom.

ANDRÉ Nekem is nehéz.

HOFBERG (*gyűlölettel*) Ezt kár volt mondanod. Te étkozott strici.

ANDRÉ Mit mondjak most neked? (*Hallgat*) Te persze moralista vagy, de mégis, felesleges minden vádaskodás. Én két perc múlva kívül vagyok az ajtón. Nekünk már csak ez a két perc marad, hogy erkölcsösekké legyünk. (*Hallgat*) Ez persze csak mind játéka a szavakkal. Két perc múlva nem leszek itt. Azt is mondhattam volna, hogy két perc múlva meghalok. Legalábbis számodra.

HOFBERG Kis André, hogy tehetted ezt?

A lárma fokozódik, Lotte, néhány pincértől körülvéve, belép a terembe

LOTTE (*félíg részeg*) Tűnjetek el innen. Csak szépen. (*Andréhoz*) Képzeld, nem akartak beengedni. (*Nevet*)

ANDRÉ Lotte! Nem lett volna szabad bejönnöd.

LOTTE (*egy pincérnek*) Hozzál nekem valamit inni, kispofám. Ki vagyok száradva.

A követ kislányának zongorajátéka a benyíló teremben félbeszakad. A vendégek kezdenek ide átszállingózni

KÖVETNÉ (*megjelenik*) Mi történik itt? (*Egy inas a fülébe sűg. Követné kedvesen mosolyogva*) De kedves, ugye nem akarja elrontani az ünnepséget? Miért is tenné ezt!

LOTTE (*követnének*) Nem érdekelsz. (*Andréhoz, Hofberg felé intve*) Megmondtad már neki, miért jöttünk?

André csak bólintani tud

Helyes. (*Követnéhez*) Mi baj már megint?

KÖVETNÉ Persze hogy megkapja az italját, kedvesem, amit csak parancsol. Odakint meg fogja kapni.

LOTTE Odakint? Ki akarsz dobni, te boszorkány?

Követné arca megrándul

Látom, jobb ha megyek. Hiszen már elintéztük, amiért idefáradtunk. (*A pincérnek*) Ég áldjon, kispofám. (*Ünnepélyesen el*)

André döbbsen követi. Követné végigméri Hofberget, majd vissza a másik terembe. Hofberg ugyanott áll magában. A háttérből Caspar és Heidler egyszerre indulnak feléje. Heidler mozdulata megállítja Caspart, aki tétován visszatér a másik terembe. Poelz a távolból nyelvet őlt. Heidler karon fogja Hofberget, a fülébe sűg, és visszavezeti, elhaladnak a többiek előtt. Zene és újra tánc

POELZ (*az előtérben keringőzik Walderssel. Érzéketlenül. Suttog, vergődik, szenved*) Kis André, hogy tehetted ezt!

Walders nevet

Nem bírom, nem bírom. Rám szálltak, kikészültek. Ah, végem! Érts meg, érts meg engem! Ó, micsoda nap! Ezt tenni velem ennyi év után? Gazember, mocskok, szégyentelen!

Walders még inkább nevet

Gyűlöllek! Strici! Ah, elolvadok. Micsoda férfi! Csak ints nekem. (*Más hangon*) Enyém vagy. Szót se többet, angyalom. Adieu, csak ennyit. Adieu, adieu.

WALDERS Te egy gazember vagy, Poelz.

POELZ Jaj nekem! Az volnék? Szörnyűség! Kímélj meg!

WALDERS (*nevet, majd*) Gazember, szörnyeteg! Emberi torz. A tőzön fekete lelke.

POELZ (*mellett veri*) Ó, ó! Megbánom minden vétkeimet. van-e bocsánat? Kegyes lélek, segíts! (*Feltűnést kelt, mire Walders oldalba csípi. Poelz felháborodottan*) Hagyj, ez szent dolog! Mit képzelsz? Hagyj! Szörnyűség, megöl!

Kijulladva megállnak

LEGALLOIS (*jön*) Mi történt itt?

POELZ Nem is tudja, uram?

WALDERS Igazi botrány.

POELZ Semmit, egy firkásznak!

WALDERS Lelépett Lili barátja, alighanem.

POELZ (*szenvedélyesen*) Micsoda botrány! Sajnálja, ha nem látta!

KÖVETNÉ (*jön, mögötte Friessenburg*) Skandallum! Felháborító! Ilyen botrány!

WALDERS Ugyan kérem, részeg volt a lány.

KÖVETNÉ Hisz pontosan ez az.

FRIESSENBURG Valóban szomorú eset.

KÖVETNÉ Szomorú? Ön ezt szomorúnak találja? Ez kérem egyszerűen arcpirító.

POELZ (*tromfol*) Hallatlan incidens! A szégyentelen. KÖVETNÉ Igen.

POELZ Gyalázat. Gyalázat, ha mondom! (*Szörnyülködve*) Micsoda világ! Ó, micsoda erkölcsök! (*Sötétén*) El kell intézni őket.

Követné végigméri, újra elmegy

WALDERS Poelz, te túlzásba viszed.

POELZ (*hadonászik, pofákat vág*) De mit képzelsz! Le kell számolni a szégyentelenséggel. Fertő, mindenütt. Rothadás, a morál halála. Kétségbeesítő! Rendet kell teremtenünk, itt és mindenütt. Felelősség! Felelősség!

WALDERS Hagyd abba!

FRIESSENBURG Ah, az ön elvei. (*Csóválja a fejét*)

LEGALLOIS Jön Lili.

HOFBERG (*figyelmeztet mosolyog*) Egy kis malheur. Bocsássatok meg. (*Odaint egy pincért, aki üditőt, pezsgőt hord körbe*) Jól szórakoztok?

POELZ Kitűnően. Hála a melheurödnek. Még egy hétig beszédtema lesz.

HOFBERG (*nyugodtan*) Ez természetes.

POELZ Már alaposan kielemeztük. Bár egy-két részlet még nem elég világos...

WALDERS Fogd be a szád.

FRIESENBERG *(eltereli a szót)* Erika Riedel, az új művész nő vajon miért nincs itt? Nem látom sehohol.
 HOFBERG *(elfordul)* Na, persze.
 LEGALLOIS Nem tudom, miért nem jött el.
 POELZ Én tudom. A Miehl papánál mulat.
 LEGALLOIS Hol?
 POELZ Az egy jobb hely. Egy derék német hely. Ön persze nem ismeri.
 LEGALLOIS Nem. Én csak egy buta francia vagyok.
 POELZ *(mosolyogva)* Hahaha! Szellemes. *(Körbe pillant, hogy értékelték-e)* Hallottátok? Egy buta francia. *(Tökzsenősen)* A pezsgő, szörnyű ital. A franciák pezsgője. Ez rontotta meg Európát. *(A csillár felé emeli a poharát)* Látja? *(Undorral)* Gyöngyözik, bugyborékol. Gusztustalan. Pfuj, pfuj! *(Mégis szól)* Miehl papa derék német.
 WALDERS *(fáradtan)* Ő csak sört mér.
 POELZ *(felemelt ujjal)* Szükségünk van a derék emberekre.
 WALDERS Szédülök, sokat ittam.
 HOFBERG Én is, ne félj.
 FRIESENBERG Nem ülnek le?
 POELZ Nem jönnek, uraim? Úgy érzem, a hölgyek most maguk kívánnak maradni. *(A két férfival el)* Az ilyet nekünk le kell nyelni.
 HOFBERG Ez a Poelz... érdekes. Megérez mindent, amit gondolsz.
 WALDERS Ez azért van, mert nem is férfi igazán.
 HOFBERG Engem szórakoztat. És Heidlernek is tetszik.
 WALDERS Úgy érted...?
 HOFBERG Nem, nem hiszem. De én sokszor gondolom, hogy zseniális. Soha nem tudom, mit gondol valójában. Csak pofázik mindig.
 WALDERS Nekem elég volt mára.
 HOFBERG Lépünk le.
 WALDERS Megértődött?
 HOFBERG *(nevet)* Ennél jobban?
 WALDERS Te jól bírod megad.
 HOFBERG Most mit csinálunk? Szenvedjek, mint egy kutya? Hogy mindenképp jól szórakozzon? Hidd el, szenvedek, mint egy kutya.
 WALDERS Hazamész?
 HOFBERG *(csóválja a fejét)* Tudod, hová megyek? A Miehl papához. Soha én mulatni akarok, igazán.
 WALDERS Örült vagy.
 HOFBERG *(félrehúzza a függőnyt)* Zuhog az eső.
 WALDERS Elviszem Jacques kocsját. Elviszlek, ha akarod.
 HOFBERG És Jacques? Taxit fog?
 WALDERS Nem érdekel. *(Ő is kinéz, hosszan)* Ūristen, hogy esik. *(Kifelé mutat)* A belvárosban megyünk, kint most elég lehangelő.

Ketten el

FRIESENBERG *(vissza a Legallois-val)* Látja, elmentek a hölgyek. *(Majd)* Vigasztalan nap. *(Majd)* Tudja, nem érzem itt igazán jól magam.
 LEGALLOIS *(az ablakon át figyel)* Én sem. *(Majd)* Elviszik a kocsimat. A fenébe...
 FRIESENBERG *(mellette)* Hogy zuhog! *(Majd)* És látja, mégis van egy-két alak, aki ilyenkor is kint ácsorog.
 LEGALLOIS Miért nem táncol, őrnagy úr?
 FRIESENBERG *(nem figyel)* Nem szeretem ezt a Poelzt.
 LEGALLOIS Senki sem szereti.
 FRIESENBERG Ez az új északi divat... nem szeretem. Nem nekem való. Nem, ez, ez valami... *(Habozva)* Talán furcsállja, hogy ezt mondom. Tudja, minden olyan nyomasztó. Sehohol semmi nincs, ami... rossz lenne. De nem jó semmi sem. Mióta nyugállományban vagyok, gyakran tűnődöm. Mindenfélén. A szobámban van egy feszület, az ágyam felett. Hogy is mondjam el? Minden olyan... bizonytalan. Persze, lehet mondani, megöregedtem. Mindenki így végzi, azt mondják. Gyakran nézem. Csak gipsz és aranyfűst. És fekete fa. Ilyen napokon, mint ez a mai... sok mindenre gondolok. Mondja, mit várhatok én még?

Hallgatnak. Legallois eddig figyelmesen nézte az öregét. Most kifelé fordul.

Mostanában gyakran érzem furcsán magam. Felriadok éjjelente. Mennyi zaj! A pályaudvar mintha csak a szomszédban lenne. Vonatok... távoli sípszavak... mi ez? Micsoda hangok! Mennyire más minden. Ūres és riasztó. Kiáltások, betört üveg, mit jelentsen? Reggel semmi nyoma ennek. Hajnalra minden eltűnik, mintha nem is lenne. Ahogy leszáll az éj, megint, minden újra... kezdődik.

LEGALLOIS Nem tudom.

FRIESENBERG Elnézést. Untatom. Bizonyára kellemtelen önnek, ha ilyesmiről beszélek.

Legallois vállat von

Ön jó alvó? Persze, a fiatal emberek mind jó alvók. *(Majd)* Erre mondják, tudja, „az ártatlanok álma”. Franciául is így mondják, gondolom. Egy fiatal ember, szép pálya előtt, mi gondja volna?

LEGALLOIS Gondolja? Embert még nem öltem, az igaz.

FRIESENBERG Nem kell valóban megölni. Elég elképzelní. Kicsavart tagokkal. Véres arccal, térden, ahogy könyörög az életéért. Hahaha, és hiába könyörög. Fekszem az ágyamon, hanyatt, és már megöltem egy hadosztályt. Furcsa erről beszélni. Szerintem senki sem ártatlan. Bűnösök vagyunk.

LEGALLOIS Én ártatlan vagyok. Én jól alszom.

FRIESENBERG *(fejét csóválja)* Nem vagyunk ártatlanok. *(Majd)* Tudja, gyakran álmodom furcsa dolgokat. Gyakran álmodom a... császarral. *(Kínosan liheg)* Megáll mellettem némán... a vállamra teszi a kezét. Egy ilyen bálon, igen. Nézi, nézi a kavargó tömeget. És azt mondja: „maguk tiszt urak...”, és könnyezik. *(Asztmásan köhög, sokáig)* Tudja, nem vagyunk ártatlanok. *(Majd)* Felejtse el, amit mondtam. Felejtse el. És ne jöjjön zavarba. Ha mindig zavarba jönnénk.

LEGALLOIS Nem vagyok zavarban. Én soha nem jövök zavarba.

FRIESENBERG Nagyon helyes, nagyon helyes, barátom.

A valcer hangjai felerősödnek. Ebben minden más lassan elenyészik. Snitt: a söröző

HOFBERG *(be. Érezni, hogy ivott)* Ó, Riedel művész nő.

RIEDEL *(egy fiatal férfival ül egy asztalnál. Nem mutat meglepetést)* Jó estét. Nem ismerik egymást, gondolom. Reitschkow hadnagy — Lili Hofberg.

REITSCHKOW *(kezet csókol)* A művész nő rajongója voltam mindig, a távolból is.

HOFBERG *(nevet)* Berlinből? De ne zavartassák magukat, igazán. *(Leül)*

Reitschkow Riedelre pillant, aztán ő is visszaül

Maga porosz, igaz, hadnagy úr?

REITSCHKOW *(ültében kissé meghajol)* Igen, asszonyom.

HOFBERG Érzem a kiejtésén. Egy katonának persze jól áll. De én, a színpadon csak viccből engedem meg magamnak. *(Riedel szemébe néz)*

REITSCHKOW *(elüti tréfával)* Ezért nem is lettem színész.

HOFBERG Szabadságon időzik nálunk, hadnagy úr, a... menyasszonyánál?

REITSCHKOW *(nevet)* A kisasszony csak ismerősöm. Én pedig már leszereltem.

HOFBERG Leszerelt? Úgy, hát már nem katona?

REITSCHKOW *(szolgálatkészen)* Már nem, művész nő. Többé nem. *(Nem igazán könnyedén)* Három hét óta enyém a világ.

RIEDEL Honnan tudja, hogy idejöttem?

HOFBERG Hogyhogy nincsenek a francia követné estélyén? A farsang az farsang, vagy Berlinben nincs ilyesmi?

REITSCHKOW Hogyne volna, művész nő.

RIEDEL *(ártatlanul)* Tudja, mi, bunkó északiak, csak a sörözőket szeretjük. Ez a mi világunk.

HOFBERG *(szeneveleg)* Meg is értem. Ez olyan egyszerű hely... itt lehet kikapcsolódni igazán. Igaza van, édesem.

RIEDEL *(bizalmasan)* Minden este idejárom. Lehúzó vagy tíz korszóval... oszt majd csak hazabillegek valahogy. Haha!

TULAJDONOS *(jön)* Hofberg művésznő! *(Nagyon meghatódva)* A lányom mondta, hogy itt van... de nem hittem el. Nagyon-nagyon régi tisztelője vagyok, és... Minden szerepében láttam. *(Nevet)* Majdnem minden szerepében. Jaj, de mit is hozhatok. Egy pohár sört szabad?

RIEDEL Ajánlhatom, szívem. *(Meggveregeti Hofberg hátát. Öblösen)* Nagyon dögös sörük van, ajánlhatom.

Reitschkow élvezi a helyzetet

HOFBERG Köszönöm. Habbal kérem.

Tulajdonos el

RIEDEL Beszélni akart velem?

HOFBERG Ó, nem. Inkább csak látni akartam.

RIEDEL De mondja csak nyugodtan. A hadnagy úr úgyis már menni készült. Igaz, hadnagy úr?

REITSCHKOW *(egy pillanattal meg ülve)* Ó, igen.

HOFBERG De hát hová siet, hadnagy úr? Így megijesztette a társaságom?

REITSCHKOW Sajnos, mennem kell, végtelenül szomorú vagyok. *(Rutinosan kezét csókol kettőjüknek. Int a tulajdonosnak, pénzt ad neki. Még egyszer biccent)*

RIEDEL Isten áldja, hadnagy úr.

Reitschkow el

TULAJDONOS *(tálcán egy pohár sört, a hóna alatt egy albumot hoz, ezt kinyitja. Zavartan)* Ha megengedi... a hires vendégeimtől... aláírást, ha szabad volna.

HOFBERG *(beír)* Ki mindenkivel vagyok itt együtt! Josef Klein... Felsenberg... Kik ezek?

TULAJDONOS *(hadarva, már a második mondata készül)* Sepp Klein a Tour de France-on lett helyezett, huszonkettőben, Felsenberg úr a kerületet képviselte a Landtagban. Hogy milyen gyönyörű volt a művésznő a Stuart Máriában! A feleségem különösen rajongott önért... már meghalt. Nem nősültem meg újra. De a lányom, aki felszolgál itt, gyűjti az ön fotóit. Főleg az önét. Megengedi, hogy idehívjam? Kathe, gyere, gyere hamar!

KATHE *(jön)* Ne haragudjon, drága művésznő, az apám már csak ilyen egyszerű ember. Biztosan terhére vagyunk már, papa!

TULAJDONOS De írasd még alá vele azt a képet... tudod...

KATHE Jaj, ne haragudjék... tényleg idehoztam egy fotóját. Ha megtenné...

Riedel unottan elfordul, Hofberg dedikál

Ha tudná! Egész kicsi koromtól — ilyen kicsi voltam — hogy imádtam magát! Az anyám valósággal szerelmes volt a művésznőbe. Mindig a színházban lógott, az apám haragudott is rá. Persze, azelőtt ez még más volt. Hogy a művésznő itt! Ilyen kicsi voltam, igen, talán nem is éltem még, maga már a császárság legnagyobb színésznője volt.

Riedel hangosan felnevet. Kathe zavart mosollyal

Képzeld, én is mindig színésznő akartam lenni.

TULAJDONOS *(sebtében kisimítja a terítőt stb.)* Ha tudná, művésznő! *(Ellágyulva)* Én meg a lányom... emlékezni fogunk erre a napra. Igen.

KATHE Gyere már, papa. Nahát, szörnyű vagy.

Ketten boldog mosollyal el

RIEDEL *(csúfolódva nevet)* Ugyan, édes művésznő, mesélje el, de igazán, a régi szép idők! Rudolf herceg bukott a szép nőkre. Egy kis flört, hm? És

mondják, Mária Teréziának össze volt nőve a szemöldöke. Igaz lehet? De tényleg. Mondja el!

HOFBERG Fogd be a szád, te kis hülye Riedel. Kussolj végre.

RIEDEL Ugyan, szívem. Ne szívd mellre a dolgokat. Kijönnek a ráncaid.

HOFBERG *(sziszegve)* Úgyis kicsinállak. Nem úszod meg, ne félj. Nézz körbe, nézz körbe bátran. *(A tenyerébe veszi Riedel állát és körbeforgatja)* Ezek itt az enyéim, és be vannak szarva értem. Az egész város, te kis majom. A bálványuk vagyok, még mindig. Intsek nekik, he? Most pofázz. „A Hofberg! A mi Hofbergünk!” Nézd, mindenki minket figyel. Látod, he? Ezer pletykát csináltak rólam, és én is magamról. Hogy lefektetett a Ferenc Ferdinánd. Hogy lefektetett a Renner. Hogy megkaptam az Oscart. Hogy lavinából ástak ki Kelet-Tirolban. És a háború! Egy fizetett mítosz vagyok, kis szívem. Velem akarsz te kikezdeni? Igazán?

RIEDEL Tulajdonképpen mi bajod velem?

HOFBERG Tulajdonképpen semmi. Vagy inkább minden. Olyan vagy, mint a kis hadnagyod. Mosolyogsz és meghajolsz. Üres vagy és ostoba. Egy senki vagy, és a helyemre törsz.

RIEDEL Felesleges, a te időd lejárt, édes Lili Hofbergem. *(Rágyújt)* És Reitschkowot illetően is tévedsz. Szívem. *(Ellágyulva)* Ebből is látszik, hogy tulajdonképpen milyen ostoba vagy. *(Hofberg arcába fújja a füstöt)* A hadnagy úr nem üres és nem ostoba, csak egy érző szívű barom *(szív a cigarettán)*, aki elfelejtett időben eltüntetni egy zsidó nagymamát. És ez helytelen, helytelen.

HOFBERG *(élesen, hangosan)* Egy zsidó!

RIEDEL *(tűnődve)* Ilyen baleset gyakran előfordul kellőképp régi és kellőképp szegény famíliákban. Egy gazdag zsidó lány nagy vonzerő, tudod? Istenem, egy fekete folt... Szemet hunyt felette mindenki. De ma, hm.

HOFBERG Riedel, te zsidókurva, ezen megbuktatlak.

RIEDEL Ugyan, ugyan. Ki ez a Reitschkow? Nem hadnagy, és persze nem náci, sőt, nem is német többé. Egy senki, nem igaz? Egy nimand, egy árnyék. Észe lehet venni? Te láttad őt? Vagy én láttam talán? *(Ingatja a fejét)* Én nem láttam senkit.

HOFBERG Heidler nem engedheti meg magának, hogy egy sztárszínésze zsidó szeretőt tartson. Ez luxus. *(Fintorog)* Tűlzás.

RIEDEL Heidler tud róla.

HOFBERG Akkor elment az esze.

RIEDEL Tulajdonképpen mi bajod velem? Az én szerepeimet Heidler úgysem adta volna már neked. Más karakter vagyok.

HOFBERG Éppen te kényszerítesz más karakterbe, édesem. Vénasszonyt csinálsz belőlem. És ezt nem tűröm.

RIEDEL Hány éves is vagy?

HOFBERG *(nevet)* Ebből elég. *(Megcsóválja a fejét)* Nekem, angyalom, semmi bajom a zsidókkal. Semmi. Nem érdekel a Heimwehr, és nem érdekelnek a náci, és nem érdekelnek a kommunisták. Nem tudok semmit. Választás van? Csak válasszanak. Nem érdekel. Esténként lövöldöznek az utcán. Talán most is, hallod? Nem érdekel, egyáltalán. Azt sem tudom, kik lőnek, és kire lőnek, és mi ez az egész. *(Mélyet lélegez)* Engem csak egy érdekel. Én nem akarok eltűnni. Belőlem nem lesz vénasszony. Ha eltűnök — meghaltam. Ha nem játszom, az anyyi, mintha meghalnék. Én nem akarok megdögleni, Riedel, értesz engem? Én azt akarom, hogy menjen tovább minden, mint ma. Mint eddig. És nem ajánlom senkinek, hogy... Bárhogy forduljon is, te el fogsz tűnni innen, szívem, így vagy úgy. Ugye megértettél?

RIEDEL Ugyan, Lili. *(Gúnyosan)* Öreg vagy már. Add fel.

HOFBERG *(hátradobja a székét)* Öreg? *(Nevet. Rekedten)*

Rövid szünet

Hát figyelj, jól figyelj. (Az egyik bamba vendéghez fordul. Túlzón játszik) Hallod, mit mond ez a nőcske itt? (Nyafog) Hogy öreg vagyok, kispofám. Érted te ezt, he? (Hozzásimul) Lehetnék még a macád? Kellenék?

VENDÉG Hohó! (Hofberg után nyúl)

HOFBERG (eltolja) Csak lassan! (Felugrik az asztal tetejére) Hé, nyavalyások! Hallottátok, öreg vagyok! Vén tyúk, igaz?!

EGY HANG Én megfiatalítlak, Hofberg!

HOFBERG Azt gondolom. (Felhúzza a szoknyáját. Kérdőleg) Jók még a virgácsaim vajon? (Végigsimít magán) És a didkóm?

A söröző üvölt

Halljam! Igen? Ó! (Szenveleg, játszik) Mit képzeltek rólam?

TULAJDONOS Micsoda nap, istenem!

RIEDEL Csak cirkuszoj!

HOFBERG (lemosolyog rá. Halkabban) Ne gyűlölj anynyira, Riedel.

Riedel csendesen nézi, majd kifelé indul

Nincs egy zongora ebben a kuplerájban?

Betolnak egy pianinót, esetleg már eleve ott van

Nohát. Énekeljek nektek, he? No jó. Eléneklek nektek a korrekt Marie dalát. (A távozó Riedel után kiabál. Kissé már részegen) A szerepeimet elveheted, Riedel. Az öltözőmet is elveheted. Mindent elvehetsz! De ez itt, szívem, ez más. (Félig bereked. Nagyon nevet) Ez más, Riedel! (A zongora felé) Hé, te ott! A korrekt Marie-t, hallod?

A korrekt Marie dala

1. Van egy fiúm, pénzes Hanzika,
Fizet is ő, nincs abban hiba.
Csak unom már, ha sűg szerelmesen,
Fizess, elég az is, drága kis szívem.
De mert bankár ő, s gazdag nagyon,
Ha szerelmet vall, én csak hagyom.
Csak kezem ne kérné mindig újra meg,
S én — csak nem is nevetetek.
Én csak egy kis dalt dúdlok,
Megérteni nem nagy dolog.
Hogyha hallod, érted te is,
Hisz megértette a Hanzika is.
Refr. Tán nem is szép, tán kegyetlen,
De nem vagy nekem az egyetlen,
A szívem csak érted dobog,
De ingyen nem kívánhatod.
Mégis megéri majd a költség,
Mit érnek mind a többi nőcskék!
A szád ne sirjon, jattot adj,
Öt perc alatt a mennyekbe vagy.
Fizess, s szeretlek, egyszerű eset,
Apám, legyünk csak tisztességesek!
Fizess — szeretlek, egyszerű eset,
Nohát, legyünk csak tisztességesek!
2. Jack, ő tengerész, így szólt egy napon,
Go home to Britain, édes angyalom.
Vizlek magammal Skóciába,
Minden szöveg most már hiába.
Ó, Jack, csak ilyen konok,
Mint mind-mind az angolok.
Sirtam, hogy lássa, én szeretem őt,
Jacket, az angol nagymenőt,
(No, Jack) Itt várlak inkább egy életen át,
Csak fizesd ki még az éjszakát,
S gondolj rám, áraim sem nagyok,
S tudod, én hűséges lány vagyok.
Csak hát: (Refr.)
3. Így szólt egy nap Sepp, a stricim:
„Tovább ez már nem megy, kicsim,
Eddig megszedtem jól magam.
Most elvinnélek boldogan.”

Sirtam én vagy öt percet is.
Hisz erre vártam mindig is.
Szeretlek én, rég is nagyon,
Férfül veszek hát, angyalom.
Csak egyet kell még megjegyeznem:
Csupán egy kis dalocska ez:
(Refr.)

Harmadszorra a refrént a söröző már vele üvölti. Az asztalt csapkodják korsókkal stb., a pincérek is énekelik. Végül a zongorista gyors kánkánba kezd, pár percig is, ezt Hofberg üvöltő éljenzés alatt egy francia spárgával fejezi be a kocsmasztalon, söröskorsók között

HARMADIK RÉSZ

Kis szalon Hofberg lakásán

1

SCHMIDT MAMA (bevezeti Heidlert) Itt tessék leülni, igazgató úr.

HEIDLER Hát persze, korán jöttem. Csak tudja, beszélni akarok veled.

SCHMIDT MAMA Ilyenkor még alszik.

HEIDLER Igen, igen. Sőt jobb is, ha nem ébresztjük fel. Inkább várok.

SCHMIDT MAMA Hozhatok egy kávét az igazgató úrnak? Már úgyis elkészítettem. Én is csak azt várom, mikor vihetem be.

HEIDLER Köszönöm. Jól van.

Schmidt mama el, majd hamarosan vissza. Heidler ezalatt egy szerepet vesz fel a kisasztalról, beleolvas, majd leteszi. Gondterhelt

SCHMIDT MAMA Lili is ezzel kezdi a napot mindig. Akár hozzá se szóljak, amíg a kávét nem hoztam be. Azt nem szereti, ha ébresztem, csak hangosan takarítok, vagy hallgatom a rádiót, hogy mégis felébredjen. Másképp elaludna, isten tudja, meddig. Az igazgató úr koránkelő ember?

Hallgatnak

HEIDLER Jó a kávé. Köszönöm.

Újabb szünet

Maga mióta szolgál itt?
SCHMIDT MAMA (egyszerűen) Én voltam már a dajkája is.

HEIDLER (kedvetlenül morogva) Hiszen mondta is már. (Majd) Hallotta már, hogy a Dietrich Caspar öngyilkos lett?

SCHMIDT MAMA Jézusom! Uramisten! A Caspar úr? (Osszetöri a hirt) Jaj, hát mi lesz most velünk? Uramisten, uramisten! (Megfogja Heidler kezét) A Caspar úr, ez igaz?

HEIDLER (nem figyel rá) A Lili nem tudja még, ezek szerint.

SCHMIDT MAMA Dehogyan tudja, dehogyan tudja. Mi lesz itt, ha meghallja majd. Jézusom!

HEIDLER (keményen) De nem fogja meghallani: ért engem, Schmidt mama? Nem is tudja meg. Nekem nem kell egy hisztériázó Lili. Szükségem van rá, iszonyúan szükségem van rá. (Majd) Tőlem mindent megkap. Sztárgázsit, virágot, mosolygást, mindent. A kis André is hozzáengedem, csak rend legyen. Ez egy üvegkalitka, tessék. Óvom széltől, napsütéstől. De az én színházamnak szüksége van Lili Hofbergre, nem mondhatok le róla.

Schmidt mama sír

A Lili tanult tegnap? Igen? Nekem csak ez kell.
SCHMIDT MAMA Istenem, a Caspar úr. Csak ő szerette a Lilit. Istenem, mi lesz most velünk.
HEIDLER Hagyja ezt most, Schmidt né. Menjen, mo-

sakodjon meg. Vagy itt van ez, tessék. (Zsebkendő ad) Ugye megértett engem? Jól van.
SCHMIDT MAMA (lassan rendbe jön) Köszönöm. (Szomorúan) Lili is kibírná... Talán még könnyebben is.
HEIDLER (hosszan nézi, aztán bólint) Igen. A mi Lilink fanatikus, ezt kevesen tudják róla. Bármi is van, ha meghal is, tanulni fog és játszani fog. Én láttam már játszani negyven fokos lázzal, és az anyja temetése napján is. Szinte... szinte nem is... (Megrázza a fejét) Senki nem tudja, hogy kicsoda Lili Hofberg. (Rossz szájizzal) Csak én tudom. (Hallgat. Sokára) Reszketek a holnaptól, Schmidt mama. Ezek csak színészek, de én ember is vagyok. A Theater am Ufer mindig lesz, de én nem leszek mindig. Enyém ez a ház, és még egy másik a kerületben, a színház is a sajátom. Minden a sajátom. De én nagyon félek. Nagyon, nagyon. Ezek nem tudják, mi az, csak én járok két lábbal a földön. És mi az, mi az, amit látok itt? Mi az? (Legyint) Mindegy. (Rágyújt)

Hallgatnak

SCHMIDT MAMA És Caspar úr? Ő nem félt?
HEIDLER Caspar? Dehogyan félt. Senki nem fél. Csak én félek. (Sokára) Ez a dolog, Caspar halála, persze, engem is kikészített. Nem, ez nem igaz. Csak engem készítet ki. A többiek csak hisztériáznak, de én... én reszketek a holnaptól, Schmidt mama. (Az ablakhoz megy, széthúzza a függönyöket, kitarja az ablakot. Reggeli harangzúgás és napfény árad be. Mélyet lélegez. Mormolva) Micsoda levegő, mint az éter. (Majd hangosabban, szinte értetlenül) Ez a város legszebb pontja. Milyen nyugodt minden.
SCHMIDT MAMA (öleiben a zsebkendő) Itt mindig nyugalom van, Heidler úr.
HEIDLER Csodálatos hely. (Hátrafordul) Maga is csodálatos, Schmidtné. Nem akartam fájdalmat okozni. Maga nagyon szerette Caspart. Nem haragszik rám?
SCHMIDT MAMA Nem haragszom, Heidler úr. (Sokára, halkán) De most már menjen, kérem. Még rendbe kell hoznom magamat.
HEIDLER (nézi) Maga okos asszony, Schmidtné. Igen, elsősorban magával akartam beszélni... bár erre szinte csak most jövök rá. (Leül mellé, megfogja a kezét) Ez a mi összeesküvésünk, mama.
SCHMIDT MAMA (rénéz) Caspar — akárha a fiam lett volna.
HEIDLER Igen. (Elengedi a kezét) Igen. (Feláll, egy perc után) Megyek. (Egy pillanatig vár, hátha még Schmidt mama szól. El)
SCHMIDT MAMA (csak ül) Hogy Lili meg Caspar... még reméltem is.
HOFBERG (megjelenik, álmosan, kócosan. Ásít) Ki volt itt?
SCHMIDT MAMA Jó reggelt. A Heidler úr.
HOFBERG (csodálkozik, amennyire az álmoság megengedi) Ó, ilyenkor? Hallottam, hogy beszél valaki. (Ásít) Azt hittem, a rádió. Mit akart?
SCHMIDT MAMA Csak benézett.
HOFBERG Mi a csoda. Ez nem jelent jót. (Elfojt egy ásítást) Óvakodj tőle, mama, nem jó ember. (Álmosan) Ő nem jön csak úgy, valamit akar mindig. Naív vagy. Hol a kávé?
SCHMIDT MAMA Hozom. (Ki)
HOFBERG Csak gyorsan. (Majd) Istenem, de nyomorult kedvem van. (Majd) Mi ez a marhaság? (Dühösen bevágja az ablakot)

Schmidt mama be

Mondtam már, hogy nem bírom az autólármát. Megfájdul tőle a fejem.
SCHMIDT MAMA (leteszi a tálcát) Nem is hallatszik idáig.
HOFBERG De hallatszik.
SCHMIDT MAMA Hoztam enni is.
HOFBERG Hm. Csak kávé kell.
SCHMIDT MAMA Enni kell. (Sírva fakad) Istenem.
HOFBERG (megcsókolja) Drága mama, mi baj? Ne sirj.

SCHMIDT MAMA Semmi, semmi baj.
HOFBERG (álmosan dűnnyögve) Ne sirj, ne sirj. (Majd) Így ringattál, emlékszel? Nem kaptam meg. (Gondolkozik, hogy mit) Egy kis ruhát, olyan kék szalaggal. Az öledben ültem... hazajöttek anyámék. „Schmidtné, nem alszik még a gyerek?! Megmondtam, hogy ne engedje a konyhába!” (Nevet. Kedvesen) A minden esti letolás és anyám migrénjei. Egy gyerekkor.
SCHMIDT MAMA A nagyságos asszony, hogyan emlékeznék.
HOFBERG De most nekem is fáj a fejem. (Hirtelen rosszkedvvel) Talán sokat ittam tegnap.
SCHMIDT MAMA Egyél, egyél valamit.
HOFBERG Nem tudok. (Körmét piszkálja) Ah, unom az egészséget. (Majd) Ha André jönne, dobod ki.

Schmidt mama nem mer szólni

Bár nem is jön. (Majd) Mi ez, itt még nincs kitakarítva?
SCHMIDT MAMA Már csinálom.
HOFBERG És ott is. (Egy hirtelen jött görcs miatt masszírozza a halántékát) Rakd rendbe a lapokat. (A reggelire) Ezt kiviheted.
SCHMIDT MAMA Még nem is ettél.
HOFBERG (az asztalra csap) Ne szólj vissza! Ennyit nem tudok elérni? Ennyit nem lehet elérni nálad?

Schmidt mama el

(Hofberg felvesz egy szöveggönyvet, aztán ledobja) Rohadt világ. Jaj, de unom.

Schmidt mama vissza

Heidler mit mondott?
SCHMIDT MAMA Semmi különöset. Kérdezte, hogy tanultál-e.
HOFBERG Hogy tanultam volna? Nem voltam itthon. Egyébként is már tudom. (Majd) Ül le, mama, hagyd ezt az egészséget.

Schmidt mama tovább takarít

Te mindig ilyen korán kelsz. Úgy irigyellek. Mindig elhatározom...
SCHMIDT MAMA (leül mellé, átöleli) Fáradt vagy. Ennyi az egész. (Folytatja)
HOFBERG (gondolkozik) A bárónak, aki anyámhoz járt, volt egy sofőrje. Erich? Talán Erich. Kis bajsza volt, mint a pilótáknak. Egyszer elvitt autózni valami parkba. Szárguldottunk. Én valami csinos fehér ruháskában... és térdeltem az ülésen. Sikítottam. Nagyon tetszett. Talán soha nem ültem még autóban. Rajta ellenzós sapka volt, csak mosolygott. (Hirtelen) És ott voltál te is. Hátul ültél, és mindig neveltél.
SCHMIDT MAMA Nem emlékszem már.
HOFBERG Kérdeztem, hová megyünk. Amerikába, azt mondta Erich. Miért Amerikába? Hisz az messze van. Nagyon megijedtem.
SCHMIDT MAMA Álmodtad.
HOFBERG (hosszan nézi) Te csinos lány voltál, igaz? (Majd, más hangon) Csak az a kár, hogy Erich nem vitt el engem Amerikáig.

Csengetnek, mindketten összerezzennek

Nem vagyok itthon. Kivéve, ha a színházból...

Schmidt mama el

Istenem. (Feszülten vár)

Poelz hangja: „Csókolom a kezét, drága mama. Lili itthon van?” Bejön, mögötte Schmidtné

(Már közömbös. Csalódott?) Te vagy az, Poelz?
POELZ (kezet csókol. Otthonosan leül) Nem tudok tovább hajtani. (Kinéz az ablakon) A tömeg ideszorí-

tott. Hallod? *(Kinyitja az ablakot, a Horst Wessel-Lied hangjai)*

HOFBERG Mi ez?

POELZ Valami ünnep, Philaminte-om. *(Elgondolkozva kifelé néz. Majd)* De hogy te milyen szép vagy ma reggel, kis Hofbergem!

HOFBERG *(röhög)* De disznó vagy te, Poelz. Az én koromban minden nő első útja a fürdőbe vezet reggel. De neked még elég szép vagyok enélkül is. Pizkos lélek, nálad bárhogy jó vagyok.

POELZ *(nagy élvezettel, gesztusokkal, pofákkal már játszik)* Hohó, ez nem kérdés! S gáláns ajándékom ma reggel: egy költemény. Vers, a hercegnő hideg-lelése alkalmából.

HOFBERG *(tapsol)* Halljuk!

POELZ
Hogyan s miként üzzük el legadázabb ellenségünket, hogyha végleg meguntuk őt: Űzze *(Belekortyol a kúvéba)*
nem adva szóbeszényre,
Ki dús laka kapuin át
E hálátlant, hogy ne tovább *(Köhög)*
Törjön bájteli életére!

HOFBERG Ah! Barátom, ez igaz?! Mélyenszánót szavak!

POELZ *(gyilkos pofát vág)*
Mert hah, nem nézve, hol a rang,
Vérének várába rohang,
S gyötrené kegyedet örökké,
Fojtsa őt, nem habozva többé,
Ha majd fürdőbe viszi be,
Izibe fürdővizibe!

HOFBERG Ó, be csodás! Micsoda rímek! S hogy fojtsam őt két kezemmel a vízbe. Barátom, ez zseniális! Jöjjön ide, egy csókot kap ezért. *(Homlokon csókolja)* Ez a műzsa csókja. *(Megveregeti az arcát)* Poelz, mosolyogj ártatlanabban! Túl pimasz vagy, és micsoda tanácsok, még rikatsz! A bárány ott sír, ahol a farkasok mosolyognak, szívem.

POELZ *(lágyan)* A bárány? Hofberg, te magad vagy az ördög.

HOFBERG Úgy hát az ördög csókolt homlokod.

SCHMIDT MAMA *(keresztet vet)* Istenem, miket beszélsz. *(El)*

Poelz nagyot nevet

HOFBERG *(behajtja az ablakot. Elgondolkozik, aztán hirtelen)* Tudod, mit várok néha, Poelz? Valóban... hogy eljön értem az ördög. Egy ilyen napon, mint ez a mai. *(Az ablak előtt áll)* Hallanám, hogy kopogtat az ajtón. Csak én hallanám. Ott állna a félhomályban, magas, szép férfi. És azt mondaná: „Eljöttem hozzád, Lili Hofberg, eljöttem, és elviszem a lelkedet. Kívánj valamit cserébe.”

Schmidt mama kint bekapcsolja a rádiót. Egy valcer szól, később érthetetlen beszédfoszlányok

Tudod, mit kívánnék? Azt mondanám: „Add meg nekem, ördög, hogy jó Philemonte legyen ma este.”

Poelz mosolyogva figyel

Te persze nem hiszel az ilyesmiben?

POELZ Én semmiben sem hiszek, de tudom, hogy minden lehetséges.

Valaki kopogtat

SCHMIDT MAMA *(be)* Poelz úr, hoztam magának kávét meg enni. Legalább maga egyen. *(Felnéz)* Mi történt?

HOFBERG Semmi, semmi. *(Poelznek)* Rosszak az idegeim.

Schmidt mama el, Poelz nevet, eszik

Te nem szeretnél innen elmenni, Poelz?

POELZ Én? Hová?

HOFBERG *(rágyújt)* Az estélyen is ez járt a fejemben. Persze sokat ittam. Karon fogtam Legallois-t. Vigyél el innen, Jacques, édes fiam. Ammène-moi à Paris, Jacques. És mit sügdostam a fülébe, tudja isten!

POELZ *(tele szájjal)* Legallois, az egy hülye. Mondd ezt Casparnak. Vagy nekem. Én elvinnélek Törökországba is, a cigányok közé.

HOFBERG *(elmélyülten végigszívja a cigarettát, kárkákat fúj, majd)* Poelz, te egy hülye vagy.

POELZ Mindenesetre bereggeliztem. Hülye? Pardon: egy jóllakott hülye. Ez azért mégis más.

Hofbergnek a csikk lassan körmére ég

Gyűjts meg nekem is egyet.

HOFBERG *(sokára néz csak felé)* Ott van a doboz az orrod előtt, te idióta. *(Lassú mozdulatokkal magához húz egy hamutartót)* Csak valaki lenne közületek igazán... *(Poelzre néz, aki a rágyújtással van elfoglalva. Lassan elnyomja a csikket, majdnem kéjjel)*

POELZ *(a dobozt nézi)* Ez nem az igazi. Mindegy.

HOFBERG Siegfried, ma tanulni akarok.

POELZ *(megérti)* Menjek el.

Hofberg nem válaszol

Hát persze hogy megyek. Csak szólnod kell. *(Feláll, a tálcára szedi a reggeli maradványait. Kifelé, harsányan)* Schmidt mama, hozom a romokat. Igazán finom volt. Csodálatos! A Lili fogyókúrázik, én nem. Én hájas akarok lenni, mint egy malac.

Hofberg el az egyik ajtón. Poelz vissza, Schmidtnevel

SCHMIDT MAMA Lili megint nem evett semmit?

POELZ Hát, tekintve, hogy én ettem meg a reggelijét...

SCHMIDT MAMA Egészségére. Legalább valaki megette. Általában hiába hozom be.

POELZ Ez szomorú.

SCHMIDT MAMA Azelőtt volt itt egy macska. Egy olyan helyes kis angóramacska. Az legalább megette. *(Majd)* De Lilit aztán megkarmolta egyszer, és ő kidobta.

POELZ Az ablakon?

SCHMIDT MAMA A lépcsőházba. *(Megrázkódik)* Jézusom, milyenek maguk. Miket gondol itt mindenki. *(Majd)* Nem kér egy kávét is, Poelz úr?

POELZ Drága Schmidt mama, maga olyan, mint a szülőanyám. Köszönöm, kérek.

SCHMIDT MAMA Nálunk elég ritkán vannak vendégek. Leszámítva persze egy-két állandó embert. Pedig talán nem ártana néha. *(Majd)* Lili persze gyakran fáradt és ideges. Ez, azt hiszem, népbetegség.

POELZ Biztosan.

SCHMIDT MAMA *(kifelé)* Az én időmben a tébé volt a népbetegség. Még mindig jobb, ha valaki csak ideges. *(El, majd mindjárt visszatér)*

POELZ Már meg is van?

SCHMIDT MAMA Csak ki kellett töltenem.

POELZ *(kortyol)* Csodálatos! Schmidt mama, maga egy angyal!

SCHMIDT MAMA *(örül)* Köszönöm, fiam. *(Kisimít egy terítőt)* Örülök, hogy ízlik. *(Majd)* Maga ritkán jár hozzánk, Poelz úr.

POELZ Sőt, most is éppen megyek már. *(Taglejtésekkel magyaráz)* A művészno tanulni fog. Hess, madár. És Siegfried Poelz elrepül, sértett szárnycsattogással, akár egy angyal, a kárhozottak mocsarából. Sss-sss. *(Leteszi a csészét)* Ezt is köszönöm.

SCHMIDT MAMA Már megy is?

POELZ *(mellé ül, és átkarolja)* Schmidt mama, maga olyan jó hozzánk, hogy az már túlzás. Nem érdekeljük mi ezt meg.

SCHMIDT MAMA Maga mindig bolondozik, Poelz úr.

Csengetnek

Megnézem, ki az. Bocsánat.

Egy fél perc után André határozottan be, Schmidtnevel

Lili fáradt, nincs jól, nem tudja fogadni.

ANDRÉ (kezet csókol, közben félretolja) De mama, én azt jobban tudom.
SCHMIDT MAMA Fáj a feje, ingerült. Ideges. Mindenkét kidob. Értse meg, fáradt.
ANDRÉ Bizza rám, mama. (Megveregeti a kezét)
SCHMIDT MAMA (visszafogja) Nézze... jobb, ha nem megy be.
ANDRÉ Én tudom, miért ideges a Lili. És megnyugtathatni is csak én tudom. (Hüvösen leveszi magáról Schmidt mama kezét, hirtelen mosollyal) Ugye nincs harag, mama?
HOFBERG (be, a kezében tükör és fésű) Ki az már megint?
ANDRÉ Hagyja, Schmidtne. Elmehet. Csókolom a kezedet, Lili.
SCHMIDT MAMA André úr... (Zavartan el)

Poelz egy fintorral követi

HOFBERG (leül. Közönyösen) Mit akarsz?
ANDRÉ Lili. Kedvesem... nem is tudom, mit mondhatsz.

Hofberg rápillant

Nem is merem mondani, hogy bocsáss meg.
HOFBERG Ugyan miért nem?
ANDRÉ Nézd...
HOFBERG (a tükör előtt fésülködik, háttal Andrénak) Mondtál valamit?
ANDRÉ Bocsáss meg, Lili.
HOFBERG Csak nem szenvedsz? Ugyan, ugyan, a kis Lottéd majd megvigasztal.
ANDRÉ Bocsáss meg, Lili. (Mögé áll Hofberg a tükörből nézi) Ahogy így most látlak... Lotte egy senki. Te vagy a királynő. Persze, most játszol velem. De én szeretlek. És ha...
HOFBERG (visszakézből hirtelen nagyon pofon vágja. Hisztérikusan) Vén vagyok, mit akarsz tőlem? Öreg-asszony vagyok, engem szeretsz? Tűnj el innét!
ANDRÉ (nem lép hátrább) Lili.
HOFBERG (a tükörbe) Tűnj el!
ANDRÉ Persze, én mindezt megérdemeltem, nagyon is. Számítottam rá.

Csend

De azért... (Óvatosan Hofberg vállára teszi a kezét)

Hofberg megremeget

Lili, szeretlek.
HOFBERG (gúnyosan) Nocsak.
ANDRÉ Megértesz engem?
HOFBERG A pénzemet szereted.
ANDRÉ Lili.
HOFBERG A híreimet szereted.
ANDRÉ Elég.
HOFBERG Az ékszereimet szereted.
ANDRÉ Csak játszol velem. (Majd) Minden büntetést kiérdemeltem. Te is tudod... Mondjam el még egyszer? Elmondom százszor is, milliószor, ország, világ előtt. (A keze újra Hofberg vállán. A tükörből) Milyen szép vagy ma. Persze hogy kínzol engem. (Közelebb hajol, majd lassan hozzásimul) Milyen jó illatú a hajad. Ezt mindig szerettem, tudod. Hiszen te vártál engem, Lili. Kedvesem... végre. (Lassan átöleli)
HOFBERG Te kis hülye.
ANDRÉ Az vagyok.
HOFBERG És a Lottéddal most mi van?
ANDRÉ Kit érdekel? Hagyd már.
HOFBERG Te mindenkit csak elhagysz... Te hűtlen kutya.
ANDRÉ Csak voltam. Ha tudnád, hogy megbántam.
HOFBERG Igazán?
ANDRÉ Ez nem elég jó szó, megbánni.
HOFBERG (duzzog) A Lottét hol hagyta?
ANDRÉ Már megint kezdod? Ó, istenem.
HOFBERG Mára elég. Még nem bocsátottam meg, nehogy azt hidd. És tanulnom is kell.

ANDRÉ És?
HOFBERG Mit és? Mondjuk, hogy megbocsátottam. De nem akarlak látni. Menj el, ne szomoríts. Te apagyilkos.
ANDRÉ Menjek el? Elküldesz?
HOFBERG Nos, itt vagy még?
ANDRÉ (a vállán. Suttog) Rossz napok jönnek még rád, kis Lili.
HOFBERG (erőtlenül) André, te gazember. Hogy gyűlöllek.
ANDRÉ Csak én vagyok neked.
HOFBERG Mondd, mit vársz te tőlem?
ANDRÉ Mi összetartozunk, bármi jöjjön is, tudod te ezt? Én vagyok a te jó szellemed, aki karon fog, és kivezet a sötét erdőből.
HOFBERG (majdnem sír) Istenem, mi kényszerít, hogy nem doblak ki. Határoztam, és most mégis, mit is mondok, nem figyelek már. Tisztázni mindent, képzelenség. Talán lehet?! Iszonyú, mint egy sötét verem. Te gazember.
ANDRÉ Ne gondold a múltra. Ez egy új kor, itt mindent újrakezdünk.
HOFBERG Gyötrelmes új kor. Én félek.
ANDRÉ (lágyan) Bizzál bennem.

Hofberg hallgat

(André szinte suttog) Mindenki más mit se számít. Hová vezet az utad? Kaliforniába? Elviszlek Kaliforniába. Ott a helyed. Ott a helyünk, angyalom.
HOFBERG (sokára, rekedten) Itthon kell rendet csinálnom.
ANDRÉ Igaz, előbb itthon, így igaz.
HOFBERG Itt a helyem, hová is mennék. (Először néz rá) Ostoba, hová is mennék? Új nyelvet tanulni, az én koromban? Mindent kezdeni újra? (Rágyújt) Az menekülés lenne. (Kifújja a füstöt) Nekem nem kell. (Sokára) Érted te ezt? (Végre rámosolyog)

Hallgatnak. A láthatatlan háttérből egy indulattól fűtött hang foszlányai, a függönyök szorította félhomályban lassan terjed a cigarettafüst

Nem tudom magam elszánni semmire... Ismerek egy tucat szerkesztőt. (Lágyan) Ki ne örülne, ha egy kínos históriát hallana Riedelről? (Ábrándosan füstkarikákat fúj) Most minden pang. Mindenki megőrült, felfordult a város. Felfordult Ausztria. Elég egy csepp, és kicsordul minden pohár. (Tűnődik) Förster, a Néplaptól? Nyálas bohóc, egy senki. Lássuk csak. A szocik szóba se jöhetnek. De ki más? Uwe Mengel? Jellemtelen! Reinecke? Konzervatív. És prüd.
ANDRÉ (figyel) Mit tudsz te Riedelről?
HOFBERG Ez az én dolgom. (Megveregeti az arcát) Ez nem Amerika, nincs napfény, és nincsenek pálmafák. (Töpreng) Marad Förster, erre pont jó. Egy kis rohadtkodás, az ő asztala. (A halántékát masszírozza, behunyt szemmel, hátradőlve) Ó jó lesz. Pár perc múlva telefonálok, és randevút beszéllek meg vele. Meglátod, egyszerű lesz. Csak semmi kiabálás. És semmi hisztéria. (Ránéz) Tudod te, milyen egyszerű lesz? Csak pihenek még öt percig. Három percig.
ANDRÉ Erika Riedel? Azt hiszem, kemény dió lesz.
HOFBERG (rekedten nevet) Ezt csak te hiszed.
ANDRÉ (óvatosan) Ő mindenkinek jó.
HOFBERG (lehunyt szemmel) Ügyes kis nő. De egy zsidóval barátkozik. És ez nem bocsánatos bűn. (Nevet, intőleg) Nagy hiba!
ANDRÉ Hm. Erika Riedel? Nem hittem volna.
HOFBERG (a halántékát dörzsöli) Még három perc.

2

Attúnés. A színházi büfé, tágas helyiség, zsúfolásig tele, az esti előadás előtt. Lárma, kavargó hangok, iszonyú bagófüst. Egy talponálló-asztalnál elől fiatal színészek, köztük Küstrin. Egy kisasztalnál Walders ül egyedül. Hátrább más asztaloknál vagy a pultnál öltöztetők, díszletmunkások és más színészek.

EGY FEKETE HAJÚ FIATAL SZÍNÉSZ Hallottátok?
A Viennának vége. Dietrich Caspar fellógatta magát.
EGY MÁSIK FIATAL SZÍNÉSZ INGUJJBAN Már reggel tudtam.

EGY HANG A HÁTTÉRBŐL Kit érdekel?
SZÓKE SZÍNÉSZNŐ Igen? Akkor Heidlernek jó. Adhatna több gázsit.

INGUJJAS SZÍNÉSZ Nem ad. Sőt, szerintem ő akasztotta fel, saját kezűleg. Neki ez nagyon jól jött.

EGY HANG HÁTULRÓL (*valakinek*) Menj innen, te állat!

MAGAS FIATAL SZÍNÉSZ Hülyék vagytok. Szerencsétlen Caspar. Ez nekünk se jó.

MÁSIK HANG Le a szocialistákkal!

FEKETE SZÍNÉSZ Miért nem jó? Egy riválissal kevesebb. A nézők ide fognak járni.

MAGAS A nézők sehova se fognak járni.

EGY SZÍNÉSZ A PULT MELLŐL (*átkiabál*) Casparnak vége, ez nekünk jó, apám!

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ (*sóhajt*) A Riebentrauék se bírják soká a Kaiser utcában.

SZÍNÉSZ A PULT MELLŐL (*üvölt, hogy megértesse magát*) Hála isten!

KÉT DÍSZLETMUNKÁS LEGHÁTUL (*a pultot csapkodva énekel*)

Reszket vén csontú világunk,
A nagy nap már közel.
A rémületet leráztuk,
Győző seregünk menetel.
Lépései mind lerontják
Mindazt, mi elébe vág.
Minket hall ma Németország,
S holnap a nagyviláág.

MAGAS (*ezalatt*) Átkozott náci banda.

FEKETE Csak csendesen, barátom.

EGY HANG HÁTULRÓL Le vagytok szarva!

SZÍNÉSZ A PULT MELLŐL (*üvölt*) Ti még nem is tudtok semmit! A Hofberg feljelentette a Riedelt...

Szavai belevesznek a zajba

A MUNKÁSOK

S átkát szórhatja felőlünk
Egy világ állhat előttünk,
Mi győzünk, és soha más.

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ A kurva életbe, és én még tanulni akartam.

KÜSTRIN Itt?

INGUJJAS Te mindig be vagy szarva előtte.

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ Nem tehetek róla.

HANG HÁTULRÓL Átkozott bagázs, kuss!

Egy szék repül

BÜFÉS (*rezignáltan*) Jézusom. Elsejétől felmondok.

FEKETE SZÍNÉSZ Ki jelentett fel kicsodát?

SZÍNÉSZ A PULT MELLŐL A Riedelt feldobta a firkászoknak, de nem feljelentette.

FEKETE De miért?

SZÍNÉSZ A PULT MELLŐL A Riedel kivándorol Palesztinába. (*Nevet*)

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ Hol fogok én tanulni?

FEKETE (*üvölt*) Szórakozz mással!

Színész a pult mellől nevet

MAGAS A Kaiser utca? (*Fejét csóválja*) Pirandellót nem így kell játszani.

KÜSTRIN (*eddig csak nézett maga elé. Közönyösen*)
Hát hogyan, te okos?

SZÍNÉSZ A PULT MELLŐL Nekem is úgy mondták!

MAGAS (*fejét csóválja*) Nem így.

INGUJJAS Nem tud ott senki játszani.

HEIDLER (*belép. Egy pillanatra hátrahököl a füsttől aztán áthalad a színen, lezöttyen Walders mellé. Látára a láрма némileg csökken. A két díszletmunkás abbahagyja a náci induló üvöltését*) Mi baj, Julie?

Walders vállat von. Büfés letört arccal, szó nélkül hoz egy kávét Heidlernek

MAGAS Nem így. Ez szar. Ez nem Pirandello.

KÜSTRIN (*megvetőleg*) Te rohadtul okos vagy.

HANG HÁTULRÓL (*a kétségbeesés erejével*) Mocskosok, szarok rátok!

Heidler felkapja a fejét, aztán legyint

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ A Liolá megy ott, ugye?

FEKETE Most kezdték. Én már láttam.

MAGAS Nem érdemes.

SZÍNÉSZ A PULT MELLŐL Jó napot, direktor úr!

HEIDLER Jó napot.

KÜSTRIN Miért nem érdemes?

MAGAS A Liolá pláne, az a főműve.

A pult melletti színésznek valami vitája támad a büféssel

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ Ki rendezi?

FEKETE Ki rendezi? Nem tudom. Kit érdekel, hogy ki rendezi. Ez valami új divat a disznó Piscator óta.

Phó, ki rendezi! Azt kérdezd, ki játssza!

MAGAS A Liolá ugyanaz, mint a Liliom Molnártól. Az egyik egy budapesti hintáslegény, a másik egy szicíliai csavargó.

INGUJJAS (*megvetőleg*) Ezek pogányok.

MAGAS (*lendülettel*) Még a nevük is hasonló.

INGUJJAS (*a szóke színésznőnek*) Én mit álmodtam máma!

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ Jézusom, el ne mondd.

INGUJJAS Miért ne?

A díszletesek közt valami zavar támad. Heidler oda-megy, de néhány nem hallható szóval eligazítja őket, aztán visszaül. A láрма valamit csökken

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ Fogadok, hogy megint velem álmodtál.

INGUJJAS Azt álmodtam, hogy kiraboltam a Nemzeti Bankot.

FEKETE Te?

INGUJJAS Én, és még páran. Akikkel előtte együtt ültem.

KÜSTRIN Te ültél?

INGUJJAS Nem, de azt álmodtam. Csak az aranyrudakat vittük el a pánccélteremből. Másfél milliárd korona volt.

FEKETE Elvitted a nemzeti vagyont, te disznó.

Színész a pult mellett viccet mesél a körülötte állóknak, nem érteni semmit. Nagyon nevetnek

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ (*hitetlenül*) Pont másfél milliárd korona.

INGUJJAS Pont másfél milliárd. Átvittük a határon teherautóval, Svédországig. Én vezettem. Ott beleszertettük egy tóba, ládákban.

FEKETE És most mi van vele?

INGUJJAS Ott van azóta is... Mármint álomban.

Csengőszó. A díszletesek, öltöztetők, színészek egy része el. A terem szinte kiürül, majdnem csend lesz

SZÓKE SZÍNÉSZNŐ (*ábrándosan*) Egy kis bankrablás nem is ártana... (*Otthagynya Küstrint*)

HEIDLER (*Waldershez*) Te nem mész?

WALDERS Még ráérünk.

HEIDLER (*a kávéját kavargatja*) Már hamar sötétedik. Nem szeretem az estéket. Újabban gyomorgörcsöm van. Csak állok az ajtóban, minden este, és figyelem, hogy jönnek az emberek. Bah! (*Gondolkodik*)

Holnap benne lesz az újságokban.

WALDERS Micsoda?

HEIDLER Ez a Riedel-ügy.

WALDERS (*lustán*) Gondoltad, hogy a Lili annyiban hagyja? (*Ásít*) Nem ez volt az első eset.

HEIDLER (*vállat von*) Tudod... igazából nem is haragszom rá. Talán az én hibám. Hagyjuk. (*Kortyol a kávéból*) Pfuj, mi ez? Ráadásul kihűlt. (*Félrelőki*)

WALDERS A Caspar tényleg felkötötte magát?

HEIDLER Agyonlőtte. Nem is tudom, honnan volt pisztolya.

WALDERS Nekem a Lili úgy mondta, hogy felkötötte magát.
HEIDLER A Lili mondta?
WALDERS Igen. Miért?
HEIDLER Már mindegy. (A büfésnek mutatja, hogy másik kávéért kéri) Nem is érinti... (Legyint) Fő, hogy menjen a cirkusz. Tudod, én megfogadtam... engem már semmi más nem érdekel. Semmi. (Hallgatnak, majd Heidler átszól Küstrinhez) Hanna, készülődj! (Waldershez, később) Hallod? Harangoznak.
WALDERS Valamit ünnepelnek.
HEIDLER (közönyös, fáradt. Remeg a keze) Ki ünnepel? És ugyan mit ünnepel?
WALDERS Csak megkímél minket a jóisten.
HEIDLER Te hiszel, Julie?
WALDERS (vállat von) Ki nem hisz?
HEIDLER (hosszan nézi) A Szűzanya is szóke. És ő is fáradt arcú. Csak ő nem cigarettázik.
WALDERS (elmosolyodik) Nem? Ki mondja ezt? (Artatlanul) Talán én tudom. (Majd ragyogva) Heinrich, szülni fogok egy gyereket.
HEIDLER (idő múltán) Legallois?
WALDERS Igen.
HEIDLER És tudja már?
WALDERS (boldog) Nem. Nem. Heinrich, még nem tudja.
HEIDLER Csak én tudom még?
WALDERS Csak te. (Majd) Mit szólsz?
HEIDLER (szemrehányóan) Mit szóljak? Egy vezető színésznőm elmegy anyának. (Aztán megfogja a kezét. Oszintén) Nagyon örülök, Julie. Igazán.
WALDERS Akkor jó. (Nehezen fejezi ki magát) Egészen más minden, tudod?
HEIDLER (szeretettel) Olyan vagy, mint egy kislány.
WALDERS Teljesen más... és jó. (Tűnődik) Tudod, ez nem egy szerep. Ez több. (Nevetve, később) Jó, Heinrich, hagyom már.
HEIDLER Nem, nem unom, ha ettől félsz.
WALDERS Nem, csak tudod... Nem is tudok erről mit mondani.

A már majdnem üres terembe belép és leül a színlegetésén Hofberg és André. Köszönnek. Küstrin rájuk pillant, és némi gúnyval elmosolyodik

HEIDLER (átszól az asztalukhoz, ahová a büfés kivisz két kávé) Lili, készülődj, mindjárt megyünk. (Mormogva) Az öltözés úgysem erős oldalad.

Heidler és Walders elhallgatnak, gondolatokba merülve, egyikük gondterhelten, másikuk álmodozó mosollyal

ANDRÉ (nem törődik a többiekkel, megsimogatja Hofberg kezét) Lili, hallgass már!
HOFBERG Hagyd már. (Majd unottan) Hová menjek? Mit tehetek én? (Gúnyos érdeklődéssel) Kit szeressek? Kit ne szeressek? Mit tegyek?
ANDRÉ (hízelegve) Menjünk Amerikába. Vagy menjünk Németországba. Ausztria szegény, itt nincs pénz. Ez ma nem a lehetőségek hazája. Múlik az idő, soha nem tudhatod, mit veszítesz. (Rábeszélően) Itt nem történik semmi sem, ez egy provincia. Mire vársz, miért vársz? Semmi nem jön a helyedbe.

Heidler rosszkedvűen figyel

Hogy mit tehetsz? Ezt kérdezed, milyen naiv vagy! Te bármit megtehetsz.
HOFBERG Hallgass.
ANDRÉ (halkabbra fogja) Csak nem bánt a lelkiismeret?
HOFBERG (Ingerülten) Hallgass már!

André vállat von

Készülöm kell. Nem szeretem, ha ilyenkor itt vagy.
ANDRÉ Ez valami új, soha nem mondtad.
HOFBERG Hát most mondom. Ilyenkor jobb egyedül lennem.

André hátradől a székekben. Nyilván megsértődött

(Hofberg az ablakon néz kifelé) Még mindig ezt játsszuk... és csak múlnak az évek. Mennyi év! Rettenetes. És csodálatos. (Majd nevet) Úgy fogom végezni, mint egy hamiskartyás.

ANDRÉ (megfogja és maga felé fordítja az arcát) Lili. Nézz rám.

HOFBERG (nem azonnal) Jobb, ha most elmész. (Mosolyog) Át akarom nézni a szerepet, hiszen tudod.

ANDRÉ (nevet, nem igazán jókedvűen) Csak színésznővel ne kezdjen az ember. (Heidlerhez) Nem igaz, direktor úr? Színésznők! Ilyen szerep, olyan szerep... Játsszák a kaméliás hölgyet. (Hofberghez) Utána érte jövök.

HOFBERG Jól van, gyere értem. (Mosolyog)

André határozatlanul feláll, köszön Hofbergnek, egy biccentéssel a többiek felé is. El. A büfésen, ezen a jóváialis, csupasz arcú, pocakos, mindig letört alakon kívül csak négyen maradnak a színen

KÜSTRIN (eddig egy újságot lapozgatott. Leül Waldersékhez, int Hofbergnek) Gyere, Hofberg.

HEIDLER (nem túl határozottan) Menni kell, kislányok.

KÜSTRIN (pofát vág) Legfeljebb késünk.

HOFBERG (leül melléjük. Lassan megváltozik, elhúzza a száját, aztán már nevet. Mind nevetnek, egymásra nézve. Hofberg játssza a sértődöttet) Hülyék. Mit nevettek? (Grimaszt vág)

KÜSTRIN Miért jött vissza hozzád?

HOFBERG Ugyan miért ne jött volna?

KÜSTRIN Miért nem dobtad ki?

HOFBERG (főlényes arccal üdögél, de lassan már megint húzódik el a szája, megint nevet, felszabdultan. Játsszik) Kidobjam?

KÜSTRIN (szaporán bólogat) Aha.

Mind nevetnek. A mosolygás egy hosszú percig még megmarad. A büfés, valahol a háttérben, bekapcsolja a rádiót. Schubert-dalok

HEIDLER (sóhaj) Meddig húzzuk még? Az isten tudja. Caspar meghalt, a Kaiser utca is bezár. És mi?

A nők mosolyogva figyelik, Hofberg némi fölénnyel, Küstrin egy csepp gúnyval, mind hallgatják

KÜSTRIN (Heidler karjára teszi a kezét) Ne színészkedj, Heinrich. Te mindig kivágod magad. (A szemé nevet) Heinrich, öreg róka, itt ne színészkedj.

HEIDLER Mint a hegymászó, olyanok vagyunk. Ha a kőtől egy leesik, magával rántja mindet. De hol a hegy? Hegy sincs már. Eltűnt a lábunk alól. Ez valami iszap, csak tocsogunk, és nincsen vége.

Egy pillanatig csend, aztán a nőkből kipukkan a nevetés

WALDERS Hiába, Heinrich, ne haragudj. Te nagyon szeretsz minket. De minél inkább szeretsz, annál kevésbé veszünk komolyan. Megöregedtél, Heinrich. Ne haragudj... (A zsebkendőjébe harap)

Küstrin úgy nevet, hogy folynak a könnyei

HEIDLER (rosszalló boldogsággal csóválja a fejét, mint öreg pedellus a diáklányok között) Szamarak... Már el is késtünk. Mi lesz így? (Csak ülnek. Nehézkesen feláll) Na gyertek, ti tudós nők.

Belekarolnak kétoldalt, viháncolva hozzásimulnak, mint a kölyökmacskák

HOFBERG (hízelegve) Ugye nekem adod a Mirandolínát.

HEIDLER (félíg már beleegyezően) Hm, hm. Majd meglátjuk.

Lassan mind el, kivéve a büfést, aki poharakat törölgét. Felpillant, szomorúan körbenéz, és halkán dünynyögni kezd. Talán énekel.